

LANDSORGANISASJONEN I NORGE

PROTOKOLL

Representantskapsmøte
28. januar 1981.

INNHALDSFORTEGNELSE

	Side:
Åpning og konstituering	5
Ansettelse av distriktssekretærer i Kristiansand S.	6
Suppleringsvalg til Sekretariatet	6
Tariffrevisjonen 1981	7
Sekretariatets innstilling til «Tarifforhandlingene våren 1981»	19
Ordsiftet om tariffrevisjonen 1981	21
Tor Halvorsens oppsummering av ordsiftet	39
Votering	41
Avslutning	44
Navneliste	44

holdt representantskapsmøte onsdag 28. januar 1981 i B
1981 store sal i Oslo

1. Forslag innleveres skriftlig og undertegnet med vedkom-
mendes navn. Intet nytt forslag kan tas opp etter at det er
besluttet samt strek med de inntegnede talere. Forslag som
ingen forbindelse har med de på dagsordenen oppførte
saker, kan ikke behandles.

2. Alle vedtak skjer med alminnelig flertall. I tvilstilfelle eller
når 10 representanter forlanger det, foregår avstemningen
ved navneopprop.

TALERLISTE

	Side:
Balstad, Jan	37
Bauck, Sidsel	30
Borgen, John	28
Dalberg, Kåre	33
Eidsvig, Steinar	34
Eriksen, John Erik	6
Frøysland, Rolf	29
Halvorsen, Tor	5, 6, 7, 39, 44
Haraldseth, Leif	7, 19, 41
Hasla, Arne	26
Helle, Yngvar	27
Hysvær, Einar	25, 43
Ingsøy, Bjarne	38
Kolstad, Walter	21, 42
Nilsen, Finn	32
Strand, Tron	36
Støylen, Olav	35
Wilmar, Bente	32
Aam, Dagfinn	34

Landsorganisasjonen i Norge

holdt representantskapsmøte *onsdag 28. januar 1981* i Folkets Hus' store sal i Oslo.

Møtet ble åpnet kl. 11.00 av LOs formann, *Tor Halvorsen*, som på vegne av Sekretariatet ønsket Representantskapets medlemmer og innbudte gjester hjertelig velkommen.

Tor Halvorsen refererte Sekretariatets forslag til

SAKLISTE:

1. Ansettelse av distriktssekretær i Kristiansand S.
2. Suppleringsvalg til Sekretariatet.
3. Tariffrevisjonen 1981.

Ingen hadde merknader til Sekretariatets forslag til sakliste, og **den ble enstemmig godkjent.**

Følgende forretningsorden ble enstemmig godkjent:

1. Møtes forhandlinger er ikke offentlige. Meddelelser til pressen skjer kun ved LOs presse- og informasjonskontor.
2. Ingen har rett til å få ordet mer enn 2 ganger i samme sak. Unntatt fra innledningsforedrag begrenses taletiden til 10 minutter første og 5 minutter annen gang. Til forretningsordenen gis ordet bare 1 gang og høyst 1 minutt for hver sak. For øvrig kan det stilles forslag til ytterligere tidsbegrensning og strek med de inntegnede talere.
3. Forslag innleveres skriftlig og undertegnet med vedkommendes navn. Intet nytt forslag kan tas opp etter at det er besluttet satt strek med de inntegnede talere. Forslag som ingen forbindelse har med de på dagsordenen oppsatte saker, kan ikke behandles.
4. Alle vedtak skjer med alminnelig flertall. I tvilstilfelle eller når 10 representanter forlanger det, foregår avstemningen ved navneoppprop.

5. I protokollen innføres bare forslagene og avstemningene samt de fattede beslutninger. Protokollen oppleses ved hvert møtes begynnelse, og for siste møte ved dets avslutning.

Saklista punkt 1:

Ansettelse av distriktssekretær i Kristiansand S.

Tor Halvorsen refererte følgende innstilling fra Sekretariatet i denne saken:

Stillingen som distriktssekretær ved distriktskontoret i Kristiansand har vært lyst ledig.

Sekretariatet ansatte i sitt møte 13. oktober 1980 *Gudmund Gyberg*, Kristiansand, i stillingen, under forutsetning av Representantskapets godkjenning.

Innstilling: Ansettelsen av *Gudmund Gyberg* godkjennes.

John Erik Eriksen, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund, mente at det var uriktig at Representantskapet skulle ansette en person uten å få seg forelagt hvilke andre som hadde søkt, idet man tidligere fikk utlevert en liste over søkerne. Han ga uttrykk for at enten bør det fremmes et forslag som gir Sekretariatet fullmakt i slike ansettelsessaker, eller Representantskapet bør gis en sjanse til reell behandling av ansettelsessakene — ikke som det nå legges opp til — ren sandpåstrøing.

Tor Halvorsen sa at man fikk ta Eriksens synspunkter til etterretning, og eventuelt vurdere hvorvidt Sekretariatet skal fremme forslag om endring av vedtektene på dette punktet.

Saken ble deretter tatt opp til *votering*:

VEDTAK: Enstemmig vedtatt å ansette *Gudmund Gyberg* som distriktssekretær i Kristiansand S.

Saklista punkt 2:

Suppleringsvalg til Sekretariatet

Tor Halvorsen refererte Sekretariatets innstilling til denne saken, med følgende ordlyd:

«*Otto Totland* har i 1980 fratrådt som formann i Handel og Kontor i Norge.

Sekretariatet godkjente 27. oktober 1980 at *Kåre Hansen* møter som observatør i Sekretariatet.

Øystein Larsen, Norsk Arbeidsmandsforbund, har i 1980 fratrådt som formann.

Sekretariatet godkjente 25. august 1980 at *Ole Flesvig* møter som observatør i Sekretariatet.

I henhold til vedtektenes § 10 kan Representantskapet foreta suppleringsvalg for resten av kongress-perioden.»

Innstilling: For resten av kongressperioden oppnevnes *Ole Flesvig* som 8. varamann, og *Kåre Hansen* som 9. varamann til Sekretariatet.

For øvrig foretas opprykk i den øvrige varamannsrekken.

Ingen forlangte ordet til dette punktet på saklista, og det foreliggende forslag fra Sekretariatet til innstilling ble **enstemmig vedtatt**.

Tor Halvorsen ba deretter om Representantskapets godkjenning på at LOs nestformann, *Leif Haraldseth*, overtok ledelsen av møtet.

Dette ble enstemmig godtatt.

Dirigenten, *Leif Haraldseth*, ga først ordet til LOs hovedkasserer, *Svein-Erik Oxholm*, for en del praktiske opplysninger.

Sakliste punkt 3:

Tariffrevisjonen 1981

Dirigenten ga ordet til LOs formann, *Tor Halvorsen*, som holdt følgende innledningsforedrag om «Tariffrevisjonen 1981 — Den aktuelle økonomiske situasjon»:

Representantskapet samles i en periode som er vanskelig for arbeiderbevegelsen. Vi opplever angrep på en rekke av arbeiderbevegelsens merkesaker. En politikk for full sysselsetting møter motstand. Representantskapet og den kommende kongress har i denne situasjonen et spesielt ansvar.

For en tid siden holdt Svensk Arbeidsgiverforening en såkalt kongress i Stockholm. Den store saken på denne kongressen var kravet om å privatisere all offentlig virksomhet bortsett fra politi, fengselsvesen og den sentrale forvaltning. Dersom noen i Norge hadde foreslått at vi skulle privatisere sykehus, skoler, NSB, Rikstrykdeverket, sosialvesenet osv., ville de fleste av oss dratt på smilebåndet. Svenskene gjorde ikke det.

De tok det dypt alvorlig. De følte det mer og mer som en kommende politisk realitet.

Vi skal ikke se bort fra at det samme kan skje her hjemme. Vi ser allerede sterke krefter gå til angrep på NRKs monopol. Televerket er utsatt for et sterkt press. Delvis betaling for sykehusopphold er lansert. Høyre i Oslo ønsker å privatisere deler av den kommunale virksomheten. Privat virksomhet trenger inn på flere og flere områder som det offentlige tidligere hadde hånd om.

Det er forretningsøkonomien som skal overta for samfunnsøkonomien. Den sosiale trygghet trenges i bakgrunnen og de frie markedskreftene skal overta. Arbeiderbevegelsens grunnleggende idéer taper terreng. Høyre framstår mer selvikkert enn på mange år.

Samtidig med en slik utvikling føler alminnelige mennesker en stadig større uro. Mange stiller i dagens situasjon ekstra store forventninger til arbeiderbevegelsen. De venter på et politisk svar som på ny kan skape trygghet og tro på framtida.

Kamerater, jeg føler behov for å understreke en selvfølelse for arbeiderbevegelsen: Det er ikke og skal ikke være noen få på toppen i LO eller forbundene som former politikken. Det må ikke være eksperter eller anonyme krefter som avgjør. Vår politikk må skapes av demokratiet i arbeid. Enhver dyptgripende forandring av samfunnet begynner i menneskenes eget sinn. I våre sinn. Det er vår evne til å vise solidaritet. Vår evne til å skape samhold. Vår evne til å ta kampen opp med en gjenstridig virkelighet som er det avgjørende.

Vi har satt et optimistisk slagord for vårens kongress: «80-åra — mulighetenes ti-år». Det er ikke fordi vi ser bort fra de problemer vi har rundt oss. Situasjonen er vanskelig. Norge er gunstig stilt sammenliknet med andre land i Europa, men selv om situasjonen er vanskelig må vi ikke bidra til å øke mismotet. Da forsterker vi en negativ utvikling.

Jeg føler av og til at vi så altfor ofte overdriver våre problemer. Når vi fra fagbevegelsens side forsøker å stake ut en vei — eller føler at vi ser lyset i enden av tunnelen — kommer det straks noen eksperter og forteller at det lyset vi ser er lyset fra det motgående tog.

Når jeg — tradisjonen tro — skal gi en vurdering av den økonomiske situasjonen, er det som en bakgrunn for å foreta en faglig/politisk vurdering. Ikke for å bidra til å øke mismotet. Det er grunn til å vise moderasjon, men ikke resignasjon. Det

er grunn til å sette kreftene inn for å bevare det vi har oppnådd gjennom tidene, og ikke minst i løpet av 70-åra.

Verdensøkonomien

Den internasjonale økonomiske utviklingen preges fortsatt av virkningene etter de sterke oljeprisstigningene. Sterk prisstigning og svak økonomisk vekst ble konsekvensen av dette.

Det tekniske beregningsutvalget — som har lagt fram en foreløpig rapport — sier at vi i Vest-Europa står overfor en situasjon der den samlede produksjonen og etterspørselen går nedover. Grunnene til dette er i første rekke en følge av svak økonomisk utvikling i Storbritannia og Italia, og en noe svake- re vekst i Vest-Tyskland.

I Vest-Tyskland og Storbritannia er arbeidsløsheten i særlig kraftig oppgang.

Arbeidsløsheten for hele OECD-området er fortsatt høy og tiltagende. Med de utsikter som foreligger er det fare for at den vil øke ytterligere. Internasjonale organisasjoner regner med at arbeidsløsheten i første halvår 1981 kan komme opp i 25 millioner eller høyere. De siste tallene viser at det mest sannsynlige er at det blir høyere.

Prisstigningen er fortsatt sterk i nesten alle vest-europeiske land og i USA. Underskuddet på utenriksbalansen øker også i de fleste land.

LO har arbeidet aktivt gjennom internasjonale faglige organisasjoner — blant annet Euro-LO — for å få endret den økonomiske politikk som føres i Europa for øyeblikket. Etter fagbevegelsens mening ville det vært mulig å få til økt produktivtetsutvikling. Det er det mest effektive middel også mot inflasjon. En aktiv prispolitikk på energi kunne redusert oljeselskapenes maktstilling. Vi kunne for alvor ta fatt på arbeidet med å utvikle et mindre energikrevende samfunn. Klare forpliktelser om å vedlikeholde den totale økonomiske aktiviteten ville gitt bedriftene sikkerhet for at det lønte seg å investere. Offentlige investeringer i alternative energikilder, kollektive transportløsninger etc. ville ytterligere underbygge en slik strategi. Det ville vært mulig å redusere arbeidsledigheten og Regjeringen ville opparbeidet seg en større økonomisk handlefrihet.

I Europa føres det nå en politikk der man reduserer det offentlige og private forbruk. Hensikten er på denne måten å betale økningen i oljeprisene. Det blir en politikk som i hovedsak

rettes mot lønnstakerne. Konsekvensen blir at flere trenges ut i arbeidsledighet. De som fortsatt står i jobb tvinges til real-lønnsnedgang. Dette kan føre til at etterspørselen ytterligere reduseres. Derved er vi inne i en ond sirkel med nye reduksjoner i forbruket, økt arbeidsledighet og forsterket inflasjon.

Internasjonal fagbevegelse har reagert kraftig mot en slik politikk. Vi tror at en lavere vekst i forbruket vil medføre redusert utnytting av næringslivets kapasitet.

Når kapasiteten er svakt utnyttet er det vanskelig å tenke seg at bedriftene vil ha behov for nyinvesteringer. Investeringene vil også begrenses ved at renten nå nærmer seg 20% i mange land i Europa.

En slik utvikling er ikke i lønnstakernes interesse. Den er først og fremst til fordel for de industribedrifter som overlever nedgangskonjunkturen.

Internasjonal fagbevegelse drøfter nå iverksetting av en offensiv mot denne politikken. I Vest-Europa vil et toppmøte arrangeres av faglige ledere med krav om en handlingsplan for full sysselsetting. Krav om en slik handlingsplan vil reises med fornyet styrke overfor alle regjeringene i Europa.

Vi kan ikke lenger akseptere at konservative politikere og deres politikk setter inn massive angrep mot lønnstakernes sosiale og økonomiske standard.

Kampen for full sysselsetting må fortsatt utkjempes med stor kraft og intensitet.

Norges økonomiske situasjon

Den internasjonale økonomiske situasjon danner altså ikke noen glitrende ramme omkring vår egen situasjon. Det er ingen tvil om at 1981 kan bli et vrient år for deler av norsk økonomi. Men la oss for all del ikke miste sansen for dimensjoner. De som virkelig mener at vi har en økonomisk krise i Norge, og de finnes i flere politiske partier, bør klype seg kraftig i armen. Dersom Norge anno 1981 illustrerer en krise, da har vi ikke ord for å karakterisere situasjonen i de fleste av verdens land.

Når vi bare er delvis fornøyd med 1% vekst i 1981, skyldes det at vi i over 30 år har hatt en høy og stabil vekst i vårt land. Men la oss huske at 1% vekst tross alt betyr at Norge i løpet av 1981 vil bli enda rikere enn i fjor. Og det var jo ikke så aller verst i fjor!

Nå skal ikke jeg undervurdere de bekymringsfulle trekk. De finnes, men jeg har lyst til å sette våre vanskeligheter inn i en

større sammenheng for å vise at verden omkring oss kanskje ikke vil ha full forståelse for en eventuell norsk sutring.

De bekymringsfulle trekk er etter min oppfatning først og fremst knyttet til vår konkurranseevne, og til industriproduksjonen.

Jeg hører ikke til dem som tror at konkurranseevnen kan måles med millimetermål langs en kostnadsskala. Det er mange faktorer som påvirker konkurranseevnen. De sosiale kvaliteter vi har utviklet i norsk arbeidsliv, er en viktig faktor. Jeg tenker f. eks. på bedriftsdemokrati, arbeidsmiljølov, sykelønnsordning. Disse kan vi betrakte som konkurransefortrinn, både fordi det utløser krefter og energi som ikke så lett mobiliseres under hardere sosiale betingelser, og fordi andre land selvsagt vil komme etter.

Også andre trekk ved vår produksjon og næringsstruktur vil normalt stille oss i en konkurransemessig gunstig posisjon.

Vårt kostnadsnivå har i moderne tid alltid vært høyt. Dette har tidligere ikke vært noen hemsko for vår produksjon og vår eksport. Når situasjonen nå er noe annerledes, er det fordi markedene ikke lenger er i vekst. Dersom et land skal få impulser fra markedene ute, så må de slåss om markedsandeler. Kampmetoden er da først og fremst kostnadsdemping. Dels gjennom svak lønnsutvikling, og dels gjennom lav etterspørsel for å dempe inflasjonen. En slik kostnadsdemping og kamp om markedsandeler gir selvsagt ingen vekstimpulser totalt sett. Det er det fortsatt bare etterspørselen som gir.

Myndighetenes fremste virkemidler i denne sammenheng er en vel avbalansert finanspolitikk. Den må være ekspansiv nok til å trygge sysselsettingen. Blir den for ekspansiv kan det bli ris til egen bak. Når kapasiteten er godt utnyttet, vil ekstra etterspørsel bare gi inflasjon. Med det press vi i dag har i økonomien, vil vi antakelig kunne tåle en noe strammere finanspolitikk. De sysselsettingsproblemer vi har i Norge er nemlig ikke først og fremst knyttet til for lav etterspørsel. Problemene rammer enkelte grupper og en del distrikter. Derfor må den alminnelige økonomiske politikk suppleres med selektive arbeidsmarkeds- og distriktpolitiske tiltak.

Prispolitikken

Når det gjelder prispolitikken er de strenge restriksjonene avvirket. Gjennom en lang periode har vi hatt enten prisstopp eller svært strenge reguleringer. Prisene har imidlertid en svært viktig funksjon i vår økonomi. Prismekanismene kan

ikke settes ut av spill i lang tid uten at det gir seg negative utslag. Mange produsenter er i løpet av perioden med streng prisregulering blitt mer opptatt av å omgå prisbestemmelsene enn å produsere godt og billig. Men det er fortsatt grunn til å passe på. Et høyt prisnivå må aldri bli det normale. Kampen mot inflasjonen er fortsatt en hovedoppgave for norsk arbeiderbevegelse.

Industriproduksjonen

Det andre bekymringsfulle trekk jeg vil peke på, er veksten i industriproduksjonen. Nå kan selvsagt ikke dette vurderes uten tanke på hva som ellers er skjedd i økonomien i denne perioden. Det overrasker meg virkelig at ikke flere legger vekt på at oljesektoren har trukket til seg både kapital-, arbeidskraft- og teknologiresurser som ellers kunne skapt grunnlag for sterkere vekst i industrien. Tradisjonell industriell virksomhet har dermed måttet konkurrere med oljevirksomheten på en rekke felter som har betydning for vekstevnen.

Dette forklarer antakelig noe av den svake industriutviklingen. Men det kan selvsagt ikke være noe varig forsvar for at vi ikke skal ha industriell vekst også utenfor oljesektoren i åra som kommer.

Industrimeldingen

Gjennom Industrimeldingen har Regjeringen lansert opplegg for en mer offensiv industripolitikk. Fra Landsorganisasjonens side vil vi legge spesiell vekt på en politikk for nyetableringer og for effektive investeringer.

I et næringsliv med omstillinger vil en rekke bedrifter hvert år måtte innstille. For at industrien skal holde sin posisjon, er det spesielt viktig å ha et eget program for å stimulere nyetableringer. Industrimeldingen har et opplegg for dette som ser brukbart ut.

I denne sammenheng er det også viktig å understreke behovet for en industripolitikk for småbedriftene. Det er dem det er flest av. De står antakelig for hovedtyngden av sysselsettingsveksten.

Selv om det sikkert er lettere og mer oversiktlig for myndighetene å samarbeide med større selskaper med velordnede administrasjoner, er det ikke sikkert at dette gir størst effekt verken for industriproduksjonen eller for sysselsettingen.

Investeringene er på mange måter sentrale i en industriell

utvikling. Det vil alltid være en oppgave å sikre et tilstrekkelig investeringsnivå. Investeringsnivået i Norge er høyt. Så høyt at det kan være berettiget å stille spørsmål om vi alltid investerer like fornuftig.

Jeg tror ikke det er for drøyt å hevde at det i dag finner sted en god del skattemotiverte investeringer i vårt land. Landsorganisasjonen er derfor svært opptatt av at vi gjennom skatte- og avskrivningsregler og andre virkemidler oppmuntrer til effektive investeringer.

Produktivitetsutviklingen

Produktivitetsutviklingen har også betydning for industriens stilling. Det har ikke manglet på påstander om at vi har vært for lite effektive. Nå har sysselsettingen økt med om lag 1% pr. år i siste halvdel av 70-åra. Arbeidsproduktiviteten, d.v.s. produksjonsveksten pr. sysselsatt, har vokst med 1,7%.

OECD-beregninger viser en gjennomsnittlig produktivitetsvekst på 1,6% pr. år i de syv store industriland. Det er altså lavere enn i Norge. En viktig side ved produktivitsutviklingen i Norge henger også sammen med hvordan vi utnyttet overflødig arbeidskraft under lavkonjunkturen midt i 70-åra. Vi var ikke villige til å nedlegge industriarbeiderplasser i det omfang og tempo som svingningene i markedene skulle tilsi. Gjennom en effektiv motkonjunkturpolitikk dempet vi de markedsmessige utslag. Dette skjedde dels ved at vi holdt liv i bedrifter som ellers ville gått under, og dels holdt sysselsettingen oppe i bedrifter der vi ellers ville hatt omfattende permitteringer. Dette var vårt alternativ der andre land valgte stor arbeidsledighet. Når en måler produktivitet som produksjon pr. sysselsatt, så er det ganske opplagt at produktivitetstallene må preges av denne politikk.

Utgangspunktet for forhandlingene

Når vi nå skal forberede oss på nye forhandlinger, kan det være grunn til å oppsummere noe av bakgrunnen.

Da Representantskapet var sammen i desember 1979, ble det gjort vedtak om oppgjørsformen og retningslinjene for tariffoppgjøret i 1980. Representantskapet tok den gang utgangspunkt i hensynet til fortsatt full sysselsetting. Det ble lagt spesiell vekt på å oppnå et resultat for de lavtlønte. Generelt krevde LO opprettholdelse av kjøpekraften fra 1978. I tillegg til en rimelig inntektsfordeling mellom lønnstakerne ble det lagt

vekt på å bidra til dempet prisstigning og å trygge konkurranseevnen.

Ut i fra dette ble de konkrete kravene utformet og oversendt våre motparter i privat og offentlig sektor. For første gang i historien mottok vi såkalte «prinsipielle krav fra Norsk Arbeidsgiverforening». Den overordnede målsettingen ved tariffoppgjøret skulle etter N.A.F.s mening være at norsk industri og øvrige næringsliv skulle gjenvinne sin konkurranseevne i forhold til 1970 så snart som mulig. Deretter skulle konkurranseevnen styrkes ytterligere. I tillegg krevde man effektiv begrensning for lønnsglidningen ved å ta vekk kampmidlene i de lokale forhandlingene. Merutgiftene i forhold til sykelønnsordningen av 1978 skulle også legges inn i kostnadsrammen for oppgjøret.

Jeg nevner dette for å belyse hvilken utgangsposisjon vi hadde våren 1980. Det ble fort klart at vi ikke ville nå fram i vanlige forhandlinger. Riksmeklingsmannen måtte inn i bildet. Myndighetene måtte også være beredt til å bidra for å få oppgjøret i havn.

Riksmeklingsmannens forslag ble et gjennomslag for de lavtlønte. Forslaget var godt tilpasset landets økonomiske situasjon. Med en samlet lønnsvekst på ca. 8% kunne konkurranseevnen opprettholdes. Sannsynligvis kunne vi fått en svak bedring i forhold til våre viktigste konkurrentland. Statens bidrag, som totalt beløp seg til 1,4 milliarder kroner, skulle bidra til å opprettholde kjøpekraften for barnefamilier med inntil kr. 80 000,— i årsinntekt.

Resultatet av tariffoppgjøret ga også de skjermede bedrifter et rimelig arbeidsgrunnlag. Samtidig ble den økonomiske belastningen begrenset på disse bedriftene ved opprettelsen av lavlønnsfondet som et resultat av Riksmeklingsmannens forslag.

Som forutsetning for å godkjenne Riksmeklingsmannens forslag forutsatte LO en fortsatt stram prisregulering, et jordbruksoppgjør som ikke gikk utover de rammer som var fastsatt i oppgjøret mellom LO og N.A.F. og at retningslinjene fra dette oppgjøret ble fulgt også for andre grupper.

I dag foreligger de konkrete tallene for pris- og lønnsutviklingen. De er høyere enn det vi forutsatte. Men det tekniske beregningsutvalget mener at kjøpekraften er stabilisert for de brede inntektsgrupper og økt for lavtlønnsgruppene og barnefamiliene.

Kravene fra jordbruket var så absolutt ikke innenfor de rammer som LO/N.A.F. hadde forutsatt. De lå vesentlig over.

I løpet av forhandlingene ble rammene vesentlig justert. Vi må likevel kunne fastslå at jordbruket fikk et godt oppgjør, takket være Stortinget. Så godt at opptrappingsplanen i jordbruket nå må kunne ansees fullført.

Sekretariatets framlegg for Representantskapet tar sikte på å videreføre de hovedmål vi hadde for forhandlingene for første avtaleår. Dette er et opplegg i tråd med fagbevegelsens prinsipper og de samfunnsmessige målsettinger.

Grunnlaget for tariffforhandlingene våren 1981 er reguleringsbestemmelsene for 2. avtaleår i Riksmeklingsmannens forslag:

«Før utløpet av 1. avtaleår (1. april 1981) skal det opptas forhandlinger mellom N.A.F. og LO om eventuelle lønnsreguleringer for 2. avtaleår. Partene er enige om at forhandlingene skal føres på grunnlag av den alminnelige økonomiske situasjon på forhandlingstidspunktet og utsiktene for 2. avtaleår, samt pris- og lønnsutviklingen i 1. avtaleår. Endringene i tariffavtalene for 2. avtaleår tas stilling til i LOs representantskap og N.A.F.s Centralstyre.

Hvis partene, representert ved N.A.F.s Centralstyre og LOs representantskap, ikke blir enige, kan den organisasjon som har framsatt krav innen 14 dager etter forhandlingens avslutning, si opp de enkelte tariffavtaler med 1 måneds varsel (dog ikke til utløp før 1. april 1981) for å søke gjennomført en lønnsregulering innen den ramme som er angitt ovenfor.»

Vi har tidligere fulgt den praksis at Representantskapet innbys til å fastlegge hovedprinsippene for tariffoppgjøret. De mer detaljerte kravene overlates til Sekretariatet og forhandlingsdelegasjonen. Vi følger det samme mønster for de forhandlingene vi nå står foran og et forslag som er framlagt.

Det vil være nødvendig å bygge inn forutsetninger om bl.a. prisutviklingen. Myndighetenes opplegg spiller her en avgjørende rolle. Når vi har ønsket å innlede forhandlingene først i mars måned har det flere årsaker. For det første ut fra erfaringene med de langtrukne forhandlingene og meklingen sist vår. For det andre, fordi vi vil ha bedre oversikt over prisutviklingen på nyåret. Vi vil da kunne vite noe mer om eventuelle uforutsette utslag av myndighetenes prispolitiske opplegg.

Vi kan vanskelig komme gjennom vårens oppgjør uten at Regjeringen tar sitt ansvar. Dette er forsterket gjennom myndighetenes skatteopplegg for 1981. Jeg skal ikke gå nærmere inn på hva vi fra LOs side tidligere har anført om denne justeringen. La meg bare presisere at de skattemessige forhold vil måtte få avgjørende betydning for inntektsforhandlin-

gene for *alle* grupper i samfunnet. Myndighetene har påtatt seg et særlig ansvar i denne forbindelse. Dersom resultatet av tariffoppgjøret ikke blir i samsvar med Regjeringens forutsetninger, må skatteopplegget endres.

Det foreliggende forslag til vedtak angir helt klare inntektspolitiske forutsetninger i forhold til andre inntektsgrupper. Vi må forutsette at myndighetene her gir sitt bidrag gjennom en konsekvent oppfølging av inntektsreguleringsloven. LO for sin del erkjenner at den aktuelle situasjon krever samfunnsmessige helhetsbetraktninger fra lønnstakernes side. Denne erkjennelsen må også gjelde for andre grupper utenfor LO. Skulle vi igjen se tilløp til slike avvik, vil det undergrave den helt nødvendige samfunnssolidariteten vi *alle* er avhengige av.

Landsorganisasjonen har som forpliktelse overfor sine medlemmer å søke sterkest mulig inntektspolitisk innflytelse. Vi må bygge på fagbevegelsens samlede styrke og slagkraft.

Dette forutsetter en bredest mulig samordning av våre forhandlingsopplegg.

Vi la opp til en strammere organisering av forhandlingene mellom den private, kommunale og statlige sektor ved vår oppgjøret 1980. Vi legger opp til at dette mønsteret skal videreføres for dette oppgjøret.

Forslaget til vedtak bygger på at det gis et generelt tillegg for å sikre årslønnsveksten fra 1980 til 1981, og derigjennom sikre kjøpekraften for de brede lønnstakergrupper. Dette gjelder den private som den kommunale og statlige sektor. De offentlige ansatte må dessuten gis tillegg som sikrer samme årslønnsvekst som i det private arbeidsliv. Ved beregning av etterslepet bør materialet fra det felles statistikkutvalg mellom LO og N.A.F. kunne gi viktige informasjon. Gjennom dette arbeidet regner vi med å kunne få bedre innsikt enn tidligere i den reelle lønnsglidning i arbeidslivet.

Jeg har også vist til målsettingen om fortsatt satsing på å ivareta de lavtløntes interesser. Vi bør videreføre den målsetting som ble trukket opp av Representantskapet i 1980. Dette vil stå sentralt i bildet når Sekretariatet skal utforme de endelige krav. Viktig blir også den garantiordning på 85 prosent vi fikk inn i Riksmeklingsmannens forslag. Sekretariatet har her bygd på det resonnement at vi ikke kan gå løs på selve innholdet i garantibestemmelsen, men satse på en videreføring av den ved å kreve den tatt i bruk for en regulering pr. 1. oktober 1981, basert på en gruppevis betraktning av lønnstakere innen samme overenskomst i den enkelte bedrift.

Sekretariatet har her bl.a. tatt utgangspunkt i at vi må få en bredere inntektspolitisk drøfting på kommende LO-kongress. En mer gjennomgripende vurdering av garantibestemmelsen og dens videreutvikling må skje i en slik sammenheng. På det nåværende tidspunkt må vi ta utgangspunkt i at forhandlingene skjer med bakgrunn i reguleringsbestemmelsene for 2. avtaleår i Riksmeklingsmannens vedtatte forslag.

Etter oppgjøret i 1980 oppsto det for enkelte punkter uenighet mellom LO og N.A.F. om tolkningen av det vedtatte forslag. Dette gjelder bl.a. om 19-øringen skal med eller ikke i det beregningsmessige grunnlag for overtid, skifttillegg m.v. Vi har støtt på flere problemer i denne forbindelse, og har tatt dette forholdet opp med Arbeidsgiverforeningen, som er innstilt på å løse dette under forhandlingene i vår.

I Nasjonalbudsjettet har Regjeringen fulgt opp Representantskapets krav om ferien, og har erklært seg villig til å fremme en proposisjon om endringer i ferieloven, slik at en får fem ukers ferie for alle fra 1. mai 1982 og seks ukers ferie for arbeidstakere over 60 år. Spørsmålet om lønnskompensasjon for økt ferie må avklares i forhandlinger mellom partene. Det blir nødvendig å avsette feriepengene allerede fra 1. mai 1981.

Nasjonalbudsjettet forutsetter at det gis adgang til en praktisk tillempling av den femte ferieuka på den enkelte arbeidsplass. Dette må ikke føre til noen utvanning av denne reformen. Derfor må grunnlaget for de lokale forhandlingene avklares nærmere i det sentrale oppgjøret.

I avsnitt VII i forslaget er det formulert en rekke forutsetninger for det tariffpolitiske opplegget, og jeg skal ikke gå mer detaljert inn på disse.

Vi vil også måtte regne med at lønnsglidningen blir et hovedtema under tariffoppgjøret. Slik lønnsglidningen tradisjonelt har vært definert i statistikken, vil den trolig overstige de tre prosent som var forutsetningen under fjorårets oppgjør.

I forhold til spørsmålet om tak eller ikke, er imidlertid ikke den statistiske lønnsglidningen som direkte følger av kvartalsstatistikken til N.A.F. avgjørende, men den *reelle* lønnsglidningen. Forskyvninger i materialet med flere arbeidstakere i bedrifter med høy fortjeneste, skal ikke regnes med. Eventuelle økte utbetalinger som kompensasjon for ubekvem arbeidstid, skal også trekkes fra. Likeledes må en trekke fra lønnsøkning som skyldes økt tempo eller innsats i rene akkordfag, eksempelvis i byggfagene.

Flere områder med ingen eller liten lønnsglidning, som innenriks sjøfart, hotell og restaurant, rengjøringsbyråer m.v., er ikke med i kvartalsstatistikken fra N.A.F. Disse inngår imidlertid i det sentrale oppgjøret mellom LO og N.A.F. Situasjonen for disse bransjene må tas med i de endelige beregninger. Dette vil påvirke den gjennomsnittlige lønnsglidningen for hele LO/N.A.F.-området. Også andre spørsmål må avklares nærmere. I denne forbindelse kan svenske erfaringer være nyttige. Her er partene blitt enige om også å holde lønns tillegg som skyldes økt ansvar, utdanning m.v. utenfor ved beregningen av den reelle lønnsglidningen i tillegg til forskyvninger i materialer, akkordlønnssystemer m.v.

I Sverige reduseres den statistiske lønnsglidningen med ca. 40 prosent for å få fram den reelle lønnsglidningen som er lagt til grunn i oppgjøret.

Spørsmålet om innføring av tak eller ikke, vil være gjenstand for nærmere drøftinger. Begge parter har oppnevnt medlemmer i et statistikkutvalg for denne oppgaven. N.A.F. bør av flere årsaker tøyse sin iver etter å innføre et lønnsglidningstak. Lønnsglidningen er en naturlig del av vårt desentraliserte økonomiske system. Den gir muligheter for å tilpasse lønnsnivået i den enkelte bedrift ved endringer i fortjenesten avhengig av teknologiske forhold, markedsmessige forskyvninger m.v. Lokale forhandlinger gir partene anledning til å drøfte organisasjonsmessige tiltak som sikrer økt produktivitet i den enkelte bedrift. Med et tak på lønnsglidningen kan produktivitetsarbeidet lett bli skadelidende.

I forhold til en felles målsetting om økt produktivitet og lønnsevne i den enkelte bedrift, kan et tak på lønnsglidningen vise seg svært dyrkjøpt for begge parter i arbeidslivet. N.A.F. bør også avveie skadevirkninger i forhold til samarbeidsklimaet i bedriftene.

La meg avslutningsvis minne om det jeg innledet med. Det påligger Representantskapet et spesielt ansvar i dagens situasjon. Det vedtak vi gjør har ikke bare konsekvenser for utviklingen av lønningene. Vårt vedtak vil ha konsekvenser på en rekke områder. I dag gjelder det å bevare en høy sysselsetting, en høy sosial standard og et samfunn i balanse. Dette er ingen liten oppgave. Sammenliknet med andre land i den vestlige verden, er det en offensiv politikk. Sekretariatets forslag til vedtak vil bli referert av Leif Haraldseth. Jeg ber om at Representantskapet slutter seg til det.»

Sekretariatets innstilling:

Dirigenten, *Leif Haraldseth*, takket Tor Halvorsen for redigjørelsen, og refererte Sekretariatets forslag til vedtak om «Tarifforhandlingene våren 1981». Forslaget hadde følgende ordlyd:

I.

Grunnlaget for tarifforhandlingene våren 1981 er reguleringsbestemelsen for 2. avtaleår i Riksmeklingsmannens forslag:

«Før utløpet av 1. avtaleår (1. april 1981) skal det opptas forhandlinger mellom N.A.F. og LO om eventuell lønnsregulering for 2. avtaleår. Partene er enige om at forhandlingene skal føres på grunnlag av den alminnelige økonomiske situasjon på forhandlingstidspunktet og utsiktene for 2. avtaleår samt pris- og lønnsutviklingen i 1. avtaleår. Endringene i tariffavtalene for 2. avtaleår tas stilling til i LOs representantskap og N.A.F.s Centralstyre.

Hvis partene representert ved N.A.F.s Centralstyre og LOs representantskap ikke blir enige, kan den organisasjon som har framsatt krav innen 14 dager etter forhandlingenes avslutning, si opp de enkelte tariffavtaler med 1 måneds varsel (dog ikke til utløp før 1. april 1981) for å søke gjennomført en lønnsregulering innen den ramme som er angitt ovenfor.»

II.

Som grunnlag for tarifforhandlingene i de senere år har Landsorganisasjonen tillagt følgende målsettinger vesentlig vekt:

1. Sikring av den fulle sysselsetting.
2. Neddemping av prisstigningen og trygge konkurranseevnen.
3. Vedlikeholde kjøpekraften for de brede lønnstakergrupper.
4. Særlige forbedringer for de lavtlønte.

Innstillingen fra Det tekniske Beregningsutvalget for inntektsoppgjøret viser at når vi ser prisstigningen og lønnsutviklingen i sammenheng, har kjøpekraften blitt opprettholdt for brede lønnstakergrupper. De lavtlønte har forbedret sin situasjon. Målsettingene må videreføres under tarifforhandlingene for 2. avtaleår.

III.

Siden 1978 er det skjedd betydelige forbedringer i vår konkurransevne. Sammen med forbedringer i den internasjonale økonomiske situasjon i denne perioden, har dette gitt grunnlag for sterk produktjons- og produktivitsvekst i de eksportkonkurrerende deler av vår økonomi. Svakere etterspørselsutvikling fra norske forbrukere har imidlertid begrenset produktjons- og produktivitsframgangen i de øvrige deler av vårt private arbeidsliv.

I løpet av siste halvår 1980 har den internasjonale økonomiske situasjon igjen forverret seg. For å sikre full sysselsetting, krever situasjonen en avveining mellom hensynet til konkurransevnen og behovet for å vedlikeholde etterspørselen etter varer og tjenester fra de skjermede og importkonkurrerende deler av vårt arbeidsliv. For å sikre produksjon og arbeidsplasser i større deler av vårt arbeidsliv, må kjøpekraften sikres for de brede lønnstakergrupper.

IV.

LOs representantskap understreker myndighetenes ansvar for de økonomiske forutsetningene for tariffoppgjøret. Skatteomleggingen, som Stortinget har vedtatt, innebærer en betydelig nedbygging av subsidier på viktige forbruksvarer. Skattelettelsene er til særlig fordel for lønnstakere med høyere inntekter. Derfor er det fra myndighetenes side forutsatt at årslønnsveksten for de høyere inntekter begrenses fra 1980 til 1981. Målsettingen om reelle forbedringer for de lavtlønte er et felles ansvar for den faglige og politiske arbeiderbevegelse.

Med dette som utgangspunkt, forutsetter LOs representantskap at tariffoppgjørene mellom Landsorganisasjonen og arbeidsgivere i den private og offentlige sektor legges til grunn for oppgjørene for andre grupper. Både som arbeidsgiver og i praktiseringen av inntektsreguleringsloven, må myndighetene utnytte sine muligheter for å utøve innflytelse over lønnsutviklingen etter disse linjer.

Fra 1. januar 1981 er det også gjennomført en grunnleggende omlegging i prispolitikken. LOs representantskap understreker myndighetenes ansvar for prisutviklingen. En forutsetter at det om nødvendig gjennomføres prispolitiske tiltak som sikrer de prispolitiske forutsetninger for 1981.

V.

En gjennomføring av hovedprinsippene i fagbevegelsens tariffpolitikk for alle grupper krever at LO fullt ut utnytter sin slagkraft. LOs representantskap forutsetter derfor at samordningen av tariffforhandlingene i den private og den offentlige sektor videreføres på tilsvarende måte som under tariffforhandlingene i 1980.

VI.

LOs representantskap gir Sekretariatet fullmakt til å utforme de mer spesifiserte tariffkrav. Med utgangspunkt i de prinsipielle retningslinjer gjengitt ovenfor, må tariffkravene bygge på følgende elementer:

1. Det må gis et kronetillegg som stabiliserer kjøpekraften for brede lønnstakergrupper i 1981 på linje med situasjonen i 1980.

For ansatte i stat og kommuner gis lønnstillegg som sikrer samme årslønnsvekst som i det private arbeidsliv. Det må dessuten gis kompensasjon for manglende lønnsutvikling i forhold til lønnstakere i det private arbeidsliv.

2. Lavlønsprofilen fra tariffrevisjonen 1980 føres videre. Pr. 1. oktober 1981 skal det gis lønnstillegg tilsvarende 85-prosent-regelen i Riksmeklingsmannens vedtatte forslag basert på gjennomsnittlig timefortjeneste for voksne arbeidere eksklusive alle tillegg i industrien og gjennomsnittsfortjenesten for grupper av lønnstakere innen samme overenskomst i den enkelte bedrift. Beregningsgrunnlaget for Garantitillegget er timefortjenesten i 2. kvartal 1981.

Ut fra prinsippet om at arbeidsgiverne skal ha ansvaret for halvdelen av lønnstillegg som skyldes lavlønsordningene, justeres størrelsen på arbeidsgivernes andel og lønnsinnbetalingen til Lavlønsfondet.

3. Det gjennomføres endringer i regelverket slik at innbetalingen til Lavlønsfondet ikke begrenser beregningsgrunnlaget for overtid, skifttillegg m. v.

4. I det offentlige arbeidsliv tilpasses lønnsregulativene slik at en også her tar hensyn til de lavtlønte.

5. Ifølge Nasjonalbudsjettet for 1981 er Regjeringen innstilt på å fremme en proposisjon om endringer i Ferieloven, slik at det fra ferieåret som begynner 1. mai 1982 innføres 5 ukers ferie for alle med 6 ukers ferie for arbeidstakere over 60 år. Det må gis full lønnskompensasjon for økt ferie og avsetning til feriepengene må ta til fra 1. mai 1981.

I Nasjonalbudsjettet heter det videre:

«For å ta hensyn til de ulike behov i forbindelse med arbeidsforholdet, bør det gis adgang til andre løsninger enn hovedregelen om økt ferie. På den enkelte arbeidsplass bør det derfor gis adgang til å avtale lokale ordninger om å ta ferien ut i form av redusert arbeidstid pr. dag eller uke.»

Med dette som utgangspunkt treffes under forhandlingene avtale om den praktiske gjennomføring av utvidet ferie.

VII.

LOs krav og tariffpolitiske opplegg bygger på følgende forutsetninger:

- a) Ut fra forutsetningene bl. a. om pris- og lønnsutviklingen som blir lagt til grunn for tariffoppgjøret, skal det i tariffperioden føres en økonomisk politikk som sikrer den disponible realinntekten i 1981 på linje med nivået i 1980. Sikring av den fulle sysselsetting må få høyeste prioritet.

- b) Arbeidsgivere, arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner utenfor LO-området må vise sterkere vilje til moderasjon ved endringer i lønns- og arbeidsvilkår.

En forutsetter lojal oppslutning om og kontroll med at intensjonene bak loven om inntektsregulering blir fulgt opp i praksis. En viser til forutsetningene for skatteomleggingen i Nasjonalbudsjettet for 1981. Hvis de lønsmessige forutsetninger ikke blir oppfylt, må det skje endringer i skatteopplegget til fordel for lønnstakere med lavere og vanlige inntekter, som forutsatt.

- c) Det prispolitiske opplegget for 1981 må bidra til å effektivisere arbeidet for å dempe prisstigningen. Om nødvendig må tiltak settes inn. Forbedringer i det økonomiske grunnlaget i konkurranseutsatte bedrifter må styrke disse bedriftene økonomisk, ikke eierinteressene. Fortsatt regulering av aksjeutbyttet er nødvendig.

- d) Prislovens mulighet for å begrense inntektsutviklingen for leger, tannleger m. v. må utnyttes.

- e) Moderasjon må også omfatte jordbruksoppgjøret. Ved gjennomføringen av jordbruksoppgjøret 1981, må bredere næringspolitiske og finanspolitiske hensyn tillegges vekt. Inntektsopptappingen må anses fullført.

Etter en kort pause, gikk man over til

Ordsifte om tariffrevisjonen 1981

Walter Kolstad, Sekretariatet: Vi har alle nå hørt den innledning LOs formann har lagt fram for oss. Alle har også hørt og lest den innstilling flertallet i LOs sekretariat har lagt fram.

Alt er lagt fram i tradisjonelle former, mye lik de former dette representantskap er vant til foran det jeg vil kalle bundne mellomårstariffoppgjør. Når jeg sier bundne, så betyr det selvfølgelig at våre krav bare kan utformes innenfor de rammer Riksmeklingsmannens forslag fra våroppgjøret 1980 innebærer. Men det er denne gang en del forskjell, både i LO-formannens innledning og i den innstilling som foreligger. I innledningen lå det en skarpere tone når det gjelder myndighetenes ansvar overfor prisstigningen, samtidig som det i sterk grad blir understreket at myndighetene, både som arbeidsgivere og i praktiseringen av inntektsreguleringsloven, må utnytte sine muligheter for å utøve innflytelse over lønnsutviklingen overfor grupper utenfor LO som skal ha sine avtaler revidert på samme tidspunkt som oss. Jeg kan forstå — og jeg er enig i at man med atskillig sterkere virkemidler enn det vi hittil har opplevd — må få sikret de forutsetninger og garantier vi legger til grunn for de enkelte oppgjør. Jeg har ingen tro på at LOs medlemmer finner det tilfredsstillende å følge den linje som vi allerede på årets første dag hørte gjennom Statsministerens nyttårstale: — Sterk moderasjon fra organisasjonenes side ved kommende oppgjør — samtidig som prispolitiske tiltak opphører 3 måneder før oppgjøret.

Jeg er enig i moderasjonslinjen i den vanskelige internasjonale — og til dels nasjonale økonomiske situasjon vi befinner oss i — men da må alle våre medlemmer få følelsen av at moderasjonen skal gjelde alle uansett posisjon i vårt samfunn. Skal Landsorganisasjonen i tiden framover ha troverdighet i forbindelse med den tariffpolitikk vi legger opp til, tror jeg vi må lære oss til en mer kritisk holdning til garantier enhver regjering måtte gi i mer eller mindre pressede situasjoner under forhandlingenes gang. Jeg tror heller ikke vår organisasjon er tjent med å dytte under teppet den kritikk en regjering fortjener i slike forbindelser, selv om regjeringen er utgått fra vår egen bevegelse.

Det jeg derved mener, er at vi får lære oss å kalle en spade for en spade. Vi får lære oss å fortelle det vanlige medlem — i klare forståelige ordelag — hvordan stillingen egentlig er, og hvilke problemer vi står overfor. Ikke skjule det bak diplomatisk språk, eller statistikk, som snart blir benyttet på en slik måte at bare de største eksperter forstår det hele.

Jeg skal ta et eksempel.

Ved tariffoppgjøret i fjor vår var våre forutsetninger en prisstigning på maksimalt 9.5% i 1980. Indirekte forelå vel og-

så en garanti fra Regjeringens side på dette. Ut på året kom også felleserklæringen om at Regjeringen skulle sette i verk tiltak dersom forutsetningene ikke holdt.

Prisstigningen ble 10.2%, eller 10.9%, etter ny beregningsmåte. Men hvor ble det av tiltakene? Man kan vel ikke med hånden på hjertet kalle opphevelsen av den midlertidige prisreguleringslov som tiltak i denne forbindelse.

Jeg er for øvrig enig i målsettingene.

Man kan på side 2, midt på siden, bl. a. finne følgende: «Må kjøpekraften sikres for de brede lønnstakergrupper». Jeg hadde gjerne sett at avsnittet kunne vært mer utfyllende, slik at vanlige medlemmer kan identifisere seg.

Øverst på side 3 står det bl. a.: «En gjennomføring av hovedprinsippene i fagbevegelsens tariffpolitikk for alle grupper krever at LO fullt ut utnytter sin slagkraft». Jeg vil her spørre: «Hva menes»? Og hvorfor jeg spør, er den kjensgjerning at vårt forbund fikk seg påtvunget et meklingsforslag ved oppgjøret 1980 hvor alle til og med kunne fastslå at begge parter unnlot å anbefale forslaget. Dette til tross for det man kalte forbundenes muligheter til å bryte forhandlingene, dersom kravene lå innenfor de fastlagte rammer, og til tross for skriftlig avklaring av våre muligheter.

Så til det aller viktigste — de punktvis krav —.

I pkt. 1 står det: «Det må gis et kronetillegg som stabiliserer kjøpekraften for brede lønnstakergrupper i 1981, på linje med situasjonen i 1980.» I realiteten betyr dette at vi skal forhandle om et likt kronetillegg i den private sektor, ut fra statistisk grunnlag, og derved får den private sektor vente med å rette på lavtlønnsprofilen til 1. oktober. I et hvert fall tyder annet avsnitt på dette.

Ser man videre på forslaget, finner man for ansatte i stat og kommune følgende: «Det må dessuten gis kompensasjon for manglende lønnsutvikling i forhold til lønnstakerne i det private arbeidsliv.»

Under pkt. 4 står det dessuten: «I det offentlige arbeidsliv tilpasses lønnsregulativene slik at en også her tar hensyn til de lavtlønte.»

Hva er det egentlig vi mener?

Skal de lavtlønte i den private sektor måtte tåle prisstigningene fram til oktober, mens vi legger opp til forbedringer for den offentlige sektor.

Lavtlønte finnes såvel i den private som i den offentlige sek-

tor. De finnes i sterkest grad blant dem som ingen lønnsglidning har.

La meg nå understreke. Jeg er *ikke* på heksejakt overfor de som har lønnsglidning. Lønnsglidning er en naturlig og nødvendig del av vår lønnspolitikk, men jeg vil påpeke at det ved et tariffoppgjør, hvor det er nødvendig med moderasjon — og så er nødvendig å ta hensyn til den lønnsutvikling som har skjedd i perioden forut.

Dersom lønnsglidningen i den private sektor i 1980 f. eks. blir 4% — og 60% av LOs medlemmer har hatt lønnsglidning, har denne gruppe hatt en gjennomsnittlig lønnsglidning på 6.4%. Det vil si en reallønnsøkning i perioden, mens den resterende del — i dette eksempel 40% — i den private sektor — de på fast lønn — uten lønnsglidning — har hatt en reallønnsenkning. Tilsvarende beregninger kan foretas i den offentlige sektor — for ingen skal få overbevist meg at det ikke finnes lønnsglidning i den offentlige sektor.

Jeg henviser bl. a. til de normeringsforhandlinger som temmelig ofte resulterer i lønnstrinnsopprykk i samme stilling, men også i denne sektor har vi en rekke medlemmer som ikke får slik lønnsglidning. Altså er de i samme stilling som de fastlønte i den private sektor.

Hvorfor denne forskjellsbehandling? Jeg tror vi må rette opp dette forhold slik at opplegget virker likt både for den private og den offentlige sektor.

Vi behøver ikke ta vekk noe i det foreliggende forslag — bare endre pkt. 1 i oppsettet slik at vi får likhet.

Jeg tror også at vi denne gang må satse på å ta hensyn til den enkelte gruppes lønnsutvikling i perioden, slik at det generelle tillegg senkes til fordel for de som har vært uten lønnsglidning. Jeg vet det er vanskelig og sårbare saker jeg her har tatt opp, men jeg tror det er nødvendig av hensyn til forståelsen for moderasjon, og ikke minst forståelsen for de lavtlønte som har fått mindre å leve av.

Kall dem gjerne de brede lønnstakergrupper, uten pressmuligheter. Mange synes kanskje at dette innlegg er vel kritisk, men jeg tror tiden nå er moden for å markere sin mening — samtidig som jeg ønsker å advare mot å lage oppgjørene så kompliserte at snart ingen forstår hva som skjer og hvorfor. Man må heller ikke ta så store politiske hensyn at handlingskraften blir borte.

Som dere skjønner, har jeg dissentert i Sekretariatet på selve opplegget.

Walter Kolstad sluttet sitt innlegg med å fremme følgende forslag:

«Representantskapet gir Sekretariatet i oppdrag å utforme tariffkravets pkt. 1, første avsnitt, således at det gjenspeiler samme oppbygning som for stat og kommune i pkt. 1, annet avsnitt.

I denne utforming skal det bl. a. tas hensyn til lønnsutviklingen innen de enkelte grupper i 1980.»

Einar Hysvær, Sekretariatet, ga uttrykk for at det også denne gang legges fram et forslag til innstilling som er meget godt.

— Det er gledelig å kunne konstatere at kjøpekraften — ifølge økonomiske eksperter — er blitt opprettholdt for brede lønnstakergrupper, og at også de lavtlønte har fått bedret sin situasjon. Jeg er også glad for løftene om at målsettingen for de lavtlønte skal videreføres under tariffforhandlingene for annet avtaleår.

Det er viktig å få markert at utjamningspolitikken skal fortsette. Det er sterke krefter i vårt samfunn som påstår at utjamningspolitikken muligens er kommet for langt, men vi må være på vakt og fortsette den solidariske lønnspolitikken. Jeg sier meg også glad for at det så klart framgår av utkastet til innstilling at: «Hvis de lønsmessige forutsetninger ikke blir oppfylt, må det skje endringer i skatteopplegget til fordel for lønnstakere med lavere og vanlige inntekter, som forutsatt.» Det er jo også understreket at målsettingen om reelle forbedringer for de lavtlønte er et felles ansvar for den faglige og politiske arbeiderbevegelsen.

Jeg vil imidlertid stille meg noe avventende og høre mer av debatten før jeg tar stilling til hvorvidt det bør reises helt spesifiserte tariffkrav om lavtlønns tillegg også pr. 1. april. Jeg innskrenker meg derfor foreløpig til å vise til at det for den offentlige sektor er sagt at det må gis kompensasjon for manglende lønnsutvikling i forhold til lønnstakerne i den private arbeidsliv. Da vi sist hadde en liknende tariffoppgjør — i 1977 — ble det gitt lavtlønns tillegg etter liknende skala som for ett år siden. Men er det riktig at man ikke tar prinsipielt standpunkt her i Representantskapet til et såpass viktig og kanskje omstridt spørsmål? Det er mange arbeidstakere som ikke får til noen lønnsutvikling utenom det som skjer ved tariffoppgjørene, og vi vil gjerne at disse skal ha muligheter til å følge med lønsmessig. Vi har nå garantiordningen fra 1. oktober, men hvis det blir like kronetillegg pr. 1. april, så går det et helt år uten at det skjer noe for de lavtlønte i den private næringsliv.

Jeg har formelt ikke reservert meg ved behandlingen av saken i Sekretariatet, men jeg har gitt uttrykk for visse betenkeligheter i denne forbindelse.

Jeg vil til slutt understreke at det er selve prinsippet med fortsatt utjamning som er det vesentligste. Jeg håper derfor at den linjen vi valgte ved tariffoppgjøret i 1980 kan fortsette til vi kan si oss endelig fornøyd, og at vi for all framtid har kunnet rette opp forholdene for de lavtlønte.

Arne Hasla, Aust-Agder fylke, stilte spørsmålet om hvorvidt man virkelig har klart å stabilisere kjøpekraften på det nivå vi forutsatte. — Jeg er i tvil om det, spesielt for lavtlønnsgruppene vedkommende.

Man må nå se vårens «mini-oppgjør» i sammenheng med det framlagte skatteforslag — et forslag som resulterer i at folk med de høyeste inntektene får de største skattelettelsene. Med et slikt opplegg er det ikke rart at det blir sterke reaksjoner rundt omkring på arbeidsplassene, selv om det er sagt at man ved vårens tariffoppgjør bør få til en sosial profil. Jeg tror det blir svært vanskelig å få til dette.

Ser en på prisstigningen vi har hatt etter 1. januar — og som vil slå enda sterkere ut i tida fram til tariffoppgjøret — vil det kanskje være riktig også å kreve en kompensasjon for den reallønssenkning vanlige arbeidstakere får. Om dette blir rettet på gjennom myndighetenes medvirkning eller ved selve oppgjøret, er uvesentlig, bare det blir gjennomført. Finansministeren har også gitt uttrykk for at skattelettelsene fra 1. januar ikke helt dekker den forventede prisstigningen.

Myndighetene må også føre en mye sterkere priskontroll enn det som nå er tilfelle, og hvor det er forbrukerne som må varsle hvis prisene stiger for mye. Det ligger her et stort ansvar på myndighetene.

Når det gjelder opplegget til utvidelse av bedriftsdemokratiet, er det vår oppgave som tillitsmenn å reagere på myten Arbeidsgiverforeningen gir uttrykk for — at det er grunnplanet som ikke er interessert i utvidelse av bedriftsdemokratiet. Vi må ta kampen opp på hver enkelt arbeidsplass, i fagforeningene og i samorganisasjonene. Vi må engasjere oss så sterkt at vi kan klare å få troverdigheten fram, slik at Arbeidsgiverforeningen forstår at det er fra grunnplanet ønsket har kommet. Hvis vi klarer det, er jeg overbevist om at valget 1981 går i vår favør.

På den bakgrunn vil jeg spørre LO-formannen om hvilket

opplegg LO har lagt opp til i denne forbindelse i tida framover?

Yngvar Helle, Hordaland fylke: — Forslaget til innstilling imøtekommer langt på vei det som har vært drøftet på lokalplanet. Det som imidlertid slår meg, er at enkelte av sakene er for lite konkretisert, og jeg kunne tenke meg å fremme forslag som jeg vet de fagorganiserte på grunnplanet er opptatt av i denne sammenheng.

Det går bl. a. på at grupper utenfor det området vi representerer har klart å få lønnsoppgjør som i stor grad er bedre enn det de LO-organiserte har fått til. Jeg forutsetter at vi setter en stopper for dette i det arbeid som ligger framfor oss.

Formannen sa at kjøpekraften skal opprettholdes, og jeg tror at vi denne gang legger den vekt som er nødvendig for å få det til. Jeg vil imidlertid gjerne presisere at spørsmålet om skatte- og subsidiepolitikken også må være et viktig felt i denne sammenheng.

En annen sak som har vært sterkt framme i debatten på lokalplanet er rentenivået. Vi vet at unge mennesker som etablerer seg i dag har store belastninger ved dagens rentenivå, ikke minst gjelder dette det som kalles sosial boligbygging. I denne sammenheng må vi som organisasjon ha et særlig ansvar. Jeg vil også presisere at det er vårt ansvar som organisasjon, både direkte og indirekte, å styrke helse- og sosialpolitikken i dette landet. Kollektivtrafikken er også et område som bør gjelde vår organisasjon.

Formannen sa innledningsvis at vi var utsatt for krefter som ville klippe klørne på oss, noe vi sikkert alle kan understreke. Men skal vi nå fram med de mål vi har satt oss, må vi i første omgang unngå slike utspill vi har sett når det gjelder det offentlige vis-à-vis Arbeidsmiljølovens gjennomføring. Jeg hadde trodd at vi skulle slippe slike utspill, og at vi nå hadde kommet inn i en fase hvor vi samlet skulle gå inn for å vinne valget.

I sammenheng med hva jeg har sagt, tillater jeg meg å fremme følgende forslag:

«Representantskapet ber Sekretariatet snarest vurdere og fremme følgende krav overfor myndighetene:

1. Generell senkning av rentenivået, samt en sterk senkning av Husbank-renten som igjen gir sosial boligbygging.
2. Snarest styrking av helse- og sosialpolitikken.
3. Styrking av kollektivtrafikken.»

John Borgen, Hedmark fylke: — Representantskapet er nå innkalt for å drøfte og ta stilling til endringene i tariffavtalene for 2. avtaleår. Partene var ved tariffforhandlingene i 1980 enige om at eventuelle lønnsreguleringer for 2. avtaleår bl. a. skulle føres på grunnlag av forholdet til pris- og lønnsutviklingen. Etter min vurdering må dette bli «litt av et oppgjør», og følgelig meget vanskelig for våre forhandlere. Etter lønnsstoppen fra høsten 1978 til januar 1980 har vi vært vitne til en jevn og utilbørlig prisstigning på livsviktige varer og tjenester og avgifter av alle slag. Vi fikk et moderat tariffoppgjør 1. april 1980, og en del av oss har riktignok hatt en lønnsglidning, en lønnsglidning som vi i de aller fleste tilfeller har måttet betale dyrt på de forskjellige arbeidsplasser. Mitt spørsmål er nå: Hva med alle dem som ikke har hatt muligheter til lønnsglidning utover reguleringsbestemmelsen?

Etter min vurdering er de lavtlønte i dag på samme stadium som de var for ett år siden. Det må nå fra Representantskaps side være et ufravikelig krav at lavtlønnsproblemet også må følges opp ved dette «lille tariffoppgjøret».

Jeg regner med at protokollen av 16. april er utgangspunktet for kommende forhandlinger: Lønnsglidning, produktivitet, skattereduksjon, generelt tillegg og ferie.

Spørsmålet om lavere pensjonsalder er vel imidlertid et spørsmål for Kongressen. Men jeg vil presisere at ute blant de fagorganiserte har LOs utspill om fleksibel pensjonsalder fått meget sterk tilslutning. I vårt distrikt sier man nei til å prioritere lengre ferie framfor lavere pensjonsalder. Lønnsglidning og produktivitet henger nøye sammen, og er et tilbakevendende tema fra arbeidsgivernes side. Økt produktivitet er et mål, men dette alene kan ikke ses isolert fra arbeidsgivernes side som kriterium på hvorvidt det skal gis lønnstillegg eller ikke. Det er mange forhold som innvirker på produktiviteten — planlegging, tilrettelegging, oppfølging, ny teknologi. Men i praksis er det bare arbeidernes innsats — produktivitet — som måles. Hva med andre yrkesgrupper som ikke blir tilsvarende målt, men forlanger lønnsreguleringer som får våre krav til å blekne? Det er kanskje nettopp disse som sammen med Norsk Arbeidsgiverforening er de som angriper den frie forhandlingsretten, som bl. a. bygger på produktivitetsutvikling.

Økningene i levekostnadene er såpass bekymringsfulle at prisregulering igjen må komme i fokus på lik linje med lønnsregulering.

Ved vårens tariffoppgjør må det etter min mening gis et

generelt tillegg samtidig som skattereduksjon også må komme på tale.

Jeg tillater meg i den anledning å fremme følgende forslag:

«Myndighetene anmodes om å vurdere på nytt prisreguleringene tiltak på viktige forbruksvarer.»

Ettermiddagsmøtet

startet med *Leif Haraldseth* som dirigent.

Rolf Frøysland, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund, sa at han innledningsvis ville knytte noen kommentarer til en artikkel Aftenposten i fjor høst som hevdet at vårens tariffoppgjør kan ende i en gigantisk blåmandag for fagbevegelsen.

— Bakgrunnen for artikkelen var at avisen hadde ment å oppdage at mange LO-medlemmer synes at utjamningen har kommet for langt. Det sto også at disse synspunktene skulle representere nytenkning i fagbevegelsen.

Jeg ser ikke bort fra at enkelte muligens kan ha fått den oppfatningen i forbindelse med debatten omkring siste tariffoppgjør. At Høyre-aviser og Arbeidsgiverforeningen har slike synspunkter forbauser ikke, men det alvorlige spørsmålet er jo om det virkelig finnes slike holdninger også innen fagbevegelsen, kanskje også på et høyere plan i forbundene. I så fall bør slike synspunkter komme fram her i Representantskapet.

Hvis imidlertid den framstillingen som er gitt i Aftenposten ikke har noe for seg, så ville det ha vært greit å få det avkreftet.

For mitt vedkommende regner jeg med at Representantskaps vedtak når det gjelder vårens oppgjør i alle fall vil slå fast at lavtlønnsprofilen skal føres videre. Det er altfor tidlig å ha noen helt sikker oppfatning av resultatene fra tariffoppgjøret i fjor, men flere forhold synes i dag å bekrefte at det ble gjort et betydelig steg framover for de lavtlønte. Men det er selv sagt ikke nok. Dette steget må følges opp også ved dette «lille tariffoppgjøret», og vi må søke ordninger som kan ta hensyn til de grupper av lavtlønte som ved forrige tariffoppgjør falt utenfor lavtlønnsordningene.

Det må også ved vårens oppgjør gis spesielle lavtlønns tillegg. Helst skulle slike tillegg være individuelle til dem som har en fortjeneste under et spesielt nivå. Jeg mener dette har vært gjort tidligere, og må kunne gjentas nå. Jeg hadde ønsket at dette kom klarere fram i Sekretariatets forslag til vedtak.

Jeg vil fremme forslag om følgende tilføyelse til punkt 2 i Sekretariatets forslag:

«Det må kreves spesielle lavlønnsstillegg for å sikre denne målsetting.»

Jeg kan for øvrig ikke helt skjønne hensikten med å ha med garantibestemmelsen, slik det er gjort i Sekretariatets forslag, idet garantibestemmelsen allerede finnes i tariffavtalen.

I forbindelse med vårens oppgjør ligger det også denne gang en soleklar forpliktelse til å følge opp Regjeringens inntektspolitikk. Skattelettelsene kommer jo først og fremst de høyest lønte til gode, noe som vi er nødt til å rette opp ved neste oppgjør. Noe annet vil være et nederlag for fagbevegelsen, og bortimot en politisk katastrofe for Arbeiderpartiet.

Hvis fagbevegelsen makter å gjennomføre sin del av jobben, vil ikke dette bare føre lavtlønnsprofilen videre, men vil kunne medvirke til en økonomisk politikk som vil komme hele landet og oss alle til gode.

Sidsel Bauck, Handel og Kontor i Norge, sa seg på Handel og Kontor's vegne tilfreds med at Tor Halvorsen i sitt innledningsforedrag så sterkt understreket kampen for full sysselsetting, lavtlønnsprofilen og den holdningen som var nødvendig såvel overfor myndigheter som overfor andre organisasjoner. — Vi sier oss stort sett tilfreds med forslaget til vedtak, som synes å være brukbart som utgangspunkt for Sekretariatets videre behandling.

— Vi har imidlertid noen bemerkninger til enkelte punkter. Fra Handel og Kontor's side vil vi først presisere at vi hele tiden har forutsatt at det nå legges opp til et oppgjør med en minst like klar lavlønnsprofil som i 1980. Vi finner for såvidt dette uttrykt i det foreliggende forslag, og har derfor ingen betenkeligheter med å gi Sekretariatet fullmakt til å utforme de spesifiserte tariffkravene. Imidlertid finner vi — på samme måte som andre, og klarest uttrykt av Walter Kolstad — det helt urimelig at det i punkt VI.1, bare understrekes at det er det offentlige som skal sikres kompensasjon for manglende lønnsutvikling. Dette må gjelde for alle.

Såvidt jeg forstår, dekker Kolstads forslag vår oppfatning her, og vi fra Handel og Kontor vil derfor stemme for Kolstads forslag.

Vi gir fullmakt til Sekretariatet, men under den klare forutsetning og i full tillit til at de største tillegg gis til de som ligger lavest, med andre ord: Vi krever en klart gjennomført lav-

lønnsprofil. Dette er også særlig viktig fordi alle våre garantiordninger fortsatt har svakheter. Riktignok ble det atskillig bedre våren 1980, da vi kunne knytte garantien til gjennomsnittet på den enkelte bedrift, i stedet for som tidligere, til det enkelte overenskomstområde. Men målet vårt ved neste korsvei våren 1982 må være at vi når fram til en garanti som går på den enkelte arbeidstakers lønn. Det er i dag altfor mange som faller mellom «to stoler».

Når det gjelder prisutviklingen var vi klar over at det nå var nødvendig med en justering av priser og avanser. Fra Handel og Kontor's side har vi i tilknytning til våroppgjøret 1980 innenfor varehandelsområdet, både kooperativ og privat varehandel, måttet arbeide for at også bedrifter innenfor dette område måtte få ta igjen økte lønninger i pris- og avansereguleringer på samme måte som andre bedrifter. Men vi må si oss helt uforstående til at vi nå har sluppet det hele nesten helt løs igjen. Det er riktignok visse begrensninger — meldeplikt o.s.v. — men vi har en følelse av at vi har gått fra den ene ytterlighet til den andre. Vi frykter den kommende prisutvikling, og mener at det må være helt klart at det må settes inn tiltak. Vi har i denne forbindelse stor sympati for forslaget som ble fremmet av John Borgen, men samtidig mener vi at det ikke bare er prisreguleringer som må vurderes i denne sammenheng, og vi vil derfor ikke slutte opp om endringen som er foreslått når det gjelder formuleringer på dette område, men vi vil understreke Sekretariatets klare forpliktelse til å følge prisutviklingen nøye og gjøre det som er nødvendig.

Når det gjelder den femte ferieuken, så betrakter jeg dette som en naturlig oppfølging og fullbyrdelse av et tidligere krav, slik at det ikke her og nå er aktuelt å ta opp en prioriteringsdebatt i forhold til andre former for arbeidstidsforkortelse. Handel og Kontor har som kjent et landsmøtevedtak om 6 timersdag som målsetting.

Som LO-formannen sa, er det store utfordringer som ligger foran oss. Kampen for full sysselsetting i Norge og i hele verden, og ikke minst kampen om styringen av den teknologiske utviklingen. Arbeidsgiverne ruster seg til kampen, og de vil ikke at vi skal være med når det gjelder denne styringen. Vi må derfor gå inn med full styrke, faglig og politisk. Det er mottoet for LO-kongressen at 80-årene skal være mulighetenes ti-år. La oss være enige om at 80-årene ikke bare skal være mulighetenes ti-år, men også det ti-året hvor vi gjorde noe med

mulighetene, hvor vi brukte mulighetene, og hvor vi gjennomførte det vi står for.

Finn Nilsen, Sekretariatet: — Det var Walter Kolstad som fikk meg til å ta ordet. Jeg tror det er riktig å få en oppklaring når det gjelder punkt 1 under VI, hvor det står: «Det må gis et kronetillegg som stabiliserer kjøpekraften for brede lønns-takergrupper i 1981, på linje med situasjonen i 1980.»

Så sier Walter Kolstad at dette betyr at det skal gis likt kro-nebeløp til alle. Etter de diskusjoner vi har hatt i Sekretariatet, skulle Kolstad vite at dette ikke er riktig. Hvis det hadde vært riktig, ville ikke jeg ha anbefalt dette forslaget. Det som dette fastslår er to prinsipper. For det første skal det gis et kronetillegg, og ikke et prosenttillegg. For det andre er det slått fast at tilleggets størrelse skal ha en slik karakter at man skal stabilisere kjøpekraften for de store inntektsgruppene. Men det som skal gis i tillegg til de lavtlønte og til de høyt-lønte, må Sekretariatet vurdere når den endelige lønnsstatistikken foreligger, og vi ser lønnsutviklingen i 1980.

Dette må også sammenholdes med garantibestemmelsen og skattelettelsene. Det er også på to steder i forslaget under-streket forholdet til de lavtlønte — på side 2, hvor det står: «Målsettingen om reelle forbedringer for de lavtlønte er et felles ansvar for den faglige og politiske arbeiderbevegelse.» Vi-dere står det under VI, punkt 2: «Lavlønnsprofilen fra 1980 fø-res videre». Jeg tolker dette slik at det ikke kan bety noe annet enn at de lavtlønte skal ha reelle forbedringer fra 1980 til 1981.

Jeg vil derfor anbefale forslaget fra Sekretariatet slik det foreligger.

Bente Wilmar, Norsk Sosionomforbund, tok utgangspunkt i Tor Halvorsens innledningsforedrag hvor han sa at Høyrekref-tene måtte slås tilbake, — noe som vel alle kan slutte seg til.

— Vi ser jo nå en del uttaler ønsker om at helse- og sosialsek-toren overlates til det private initiativ. Slik de fleste av oss sik-kert ser det, så har vel de private krefter innen helse- og sosi-alsektoren for lenge siden hatt sin glanstid, og det er vel tider vi ikke ønsker tilbake.

Men selv om jeg ikke tror at Tor Halvorsen eller Arbeider-partiregjeringen ønsker å drive Norge som en privat bedrift, er det betenkelig når Sissel Rønbeck sier at den frie prisfast-settelsen nå skal få sin sjanse. Jeg synes at det — i likhet med det private initiativ på helse- og sosialsektoren — er en sjanse den ikke fortjener. Det har blitt for dyrt å leve.

I Sekretariatets forslag heter det at kjøpekraften er blitt opprettholdt for brede lønns-takergrupper. Beregningsutvalget går ut fra en prisstigning på 10,2 prosent, mens andre går ut fra en prisstigning på 10,9 prosent. Hvis vi legger 10,9 prosent til grunn, faller forutsetningen. Da har ikke kjøpekraften blitt opprettholdt for brede lønns-takergrupper, men for meget snevre lønns-takergrupper. Beregningsutvalget forventer en prisstigning på 11 — 12 prosent. Norges Bank opererer med ca. 13 prosent, mens Sissel Rønbeck har sagt at det ikke ville for-bause henne om prisstigningen ble på 15 prosent.

Dette må tas inn i Sekretariatets vurdering av kravene som skal stilles ved «mini-oppgjøret», slik at man ikke legger seg på det gunstigste tallet for arbeidsgiverne, men det gunstigste tallet for arbeidstakerne.

Jeg vil gi uttrykk for at både Beregningsutvalgets innstilling og Sekretariatets forslag burde hva vært sendt ut på forhånd. Det er omtrent umulig å vurdere innholdet på så kort tid.

Kåre Dalberg, Norsk Gullsmedarbeiderforbund, mente at de aller fleste i Representantskapet kunne slutte seg til Tor Halvorsens oppfatning av den aktuelle økonomiske situasjon både internasjonalt og nasjonalt. Vi vet at vi også her hjemme blir berørt av de internasjonale krisene, som antakelig vil for-sterke seg i den nærmeste framtid. Det er vel da nærliggende å tro at det i en slik situasjon er riktig at fagbevegelsen viser en viss moderasjon ved tariffoppgjøret i år. Men det er under for-utsetning av at grupper utenfor LO viser den samme holdning.

Jeg er enig med Bente Wilmar i at det har vært for liten tid til å gjennomgå Sekretariatets forslag og Beregningsutvalgets innstilling. Imidlertid har jeg ved en flyktig gjennomgåelse festet meg ved noen av punktene, og stort sett kan jeg slutte meg til det framlagte forslag.

Spesielt synes jeg II, punktene 1 — 4, inneholder de målset-tinger vi bør ta sikte på ved dette oppgjøret. Vårt forbund er spesielt opptatt av spørsmålet om full sysselsetting, noe som skyldes at vi kanskje har det enda vanskeligere enn bransjer flest. Dette skyldes flere ting, men kanskje spesielt de store svingningene i sølv- og gullprisene på verdensmarkedet. Det er noen få spekulanter internasjonalt som behersker hele bransjen. Vi er derfor opptatt av at LO medvirker til å påvirke myndighetene til i første rekke å prioritere sysselsettingen.

Vi er også meget opptatt av at ikke prisene slippes løs, slik at vi får en prisutvikling som overstiger OECD-landenes. Det-

te vil igjen føre til vanskeligheter med avsetningen, og konkurranseforholdet vil bli verre. Vårt forbund slutter seg til Sekretariatets forslag, men jeg vil anbefale Sekretariatet at de forbund som er med i hovedforhandlingsutvalget også blir innkalt til Sekretariatet når tarifforslaget skal bearbeides videre.

Dagfinn Aam, Møre og Romsdal fylke, sa at det for såvidt var beroligende å høre Tor Halvorsens meninger om lønnsglidningsproblemet. — Imidlertid har vi i vårt forbundsområde hørt beroligende toner fra det hold tidligere. Representantskapets vedtak som fastslo at den lokale forhandlingsretten skulle opprettholdes, var utslagsgivende for hvilken oppgjørsform som ble valgt forrige gang. Skal vi inn i forhandlinger om et lønnsglidningstak, så er første bud at vi får en klar definisjon av hva som egentlig er lønnsglidning, noe vi i dag mangler. Statistikken gir et dårlig grunnlag for vurdering av hva som egentlig er lønnsglidning.

Etter min mening må all lønnsutvikling i perioden defineres som lønnsglidning, det være seg akkord, bonus, eller andre lønnsutviklingsordninger. Vi kan ikke komme dit at de som har klart å få til en fast lønnsavtale basert på produktivitetsutvikling, skal tvinges tilbake til akkordsystemet på grunn av at denne gruppen er de eneste som blir rammet av et lønnsglidningstak. Hvis lønnsutviklingen hemmes i for sterk grad, vil det være med å redusere verdien av 85 prosent-regelen.

Jeg vil ellers støtte kritikken som myndighetene har fått når det gjelder prisutviklingen. Det er spesielt bekymringsfullt at det er myndighetene som går i spissen med sin avgiftspolitik. Dette rammer i mange tilfeller de svakeste i samfunnet. Det finnes ingen fornuftig forklaring på den økonomiske politikken myndighetene har ført. De har til dags dato ikke kommet med en forklaring som har hatt gjennomslagskraft. Det viser ikke minst gallupp-undersøkelsene.

Steinar Eidsvig, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund: — Kolstad innledet debatten i dag med å stille et sentralt spørsmål nå når vi står foran et «mini-oppgjør». Hva mener vi egentlig med våre formuleringer? Det er et berettiget spørsmål, og det er et spørsmål veldig mange har stilt seg, spesielt etter våre møter i desember 1979 og mai 1980. I tillegg til at vi kanskje selv er uklare, kommer det en rekke andre inn og skaper full forvirring og tåkelegging. I den anledning vil jeg nevne

ett eksempel: i budsjettdebatten i høst ble det nevnt at hvis en fikk 7 000 kroner flatt ut til alle til våren, var forutsetningene for skatteoppgjøret innfridd. Da er det mange som forstår det slik at de selv til våren skal få 7 000 kroner i tillegg, og hvis de ikke får det, vil de føle seg frustrerte. Det som opptar oss i dag er diskusjon om formuleringer, og det i en tid hvor norsk arbeiderbevegelse står foran den største utfordring og den største katastrofen i sin historie.

Arne Hasla stilte spørsmålet: Hva hvis Høyre får makten til høsten? Ja, da formoder jeg at det blir litt av et representantskapsmøte neste år.

Skal vi virkelig gi opp og være opptatt av formuleringer? Jeg er enig med Walter Kolstad i hans konklusjon om at vi nå må begynne å kalle en spade for en spade, slik at våre medlemmer kan identifisere seg med LO og Arbeiderpartiet.

Det er vi som kommer til å få arbeidet med å takle de problemene som oppstår ved den økonomiske politikken, som f.eks. Rolf Presthus vil legge opp til. Nå må vi sørge for at våre medlemmer innad i den faglige og politiske arbeiderbevegelse begynner å forstå oss og hva vi mener. Det er dette som burde oppta Representantskapet, fordi vi i motsatt fall vil få store problemer med å nå ut til våre medlemmer ved senere tariffoppgjør.

Vi vet alle som en at debatten om formuleringer bare er et teppe over indre uenighet. Nå må vi ta en intern debatt i våre egne rekker og få klart for oss hva vi mener, og gå til kamp for å vinne høstens stortingsvalg.

Olav Støylen, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund: — Innenfor våre rekker er oppfatningene nokså entydige om at myndighetene har mistet kontrollen over utviklingen. Dette blir oppfattet som en klar trussel mot den reallønnsutviklingen man hadde forutsatt for store grupper ved siste tariffoppgjør.

— Vår oppfatning er at det ikke er nok at man månedlig kommenterer prisgaloppen, og sier at man er bekymret men at man er i «rute». Det oppfattes som en svært defensiv rolle, og det er mange som ønsker at LO skal komme med noe klare signaler om sin oppfatning av situasjonen.

Når det gjelder det prispolitiske opplegget i forslaget til vedtak, hadde vi gjerne sett det mer konkretisert, likeledes hva man anser som en akseptabel prisutvikling sett i forhold til de tall myndighetene opererer med. Vi mener det må gjøres klart at hvis prisene stiger mer enn til et bestemt nivå, må LO kreve

at myndighetene setter i verk tiltak som bedrer situasjonen i alle fall for de lavtlønte, og for grupper med gjennomsnittsinntekter. Vi regner med at Sekretariatet følger nøye med i dette ved utformingen av det endelige krav, og at det blir krevd prisgarantier. Vi er enig i de målsettinger Sekretariatets forslag inneholder, og vi vil støtte forslaget under forutsetning av at det blir tatt hensyn til prisutviklingen ved utformingen av de endelige krav.

Tron Strand, Oppland fylke, henstilte til dem som skal medvirke i forhandlingsutvalget ikke å lage oppgjøret så komplisert at man ikke forstår hva man har vært med på. — Vi lokale tillitsmenn som skal forklare resultatene av oppgjørene har meget store problemer med å forstå hva man er blitt enige om.

Forslaget fra Sekretariatet inneholder ingenting om hvordan man vil takle problemet med taket på lønnsglidningen.

LO-formannen nevnte hva man hadde lagt til grunn ved definisjon av lønnsglidning i Sverige. Det forbauser meg noe, da jeg så hva som ble igjen, at det bare ble de produktivitetsavtalene som Jern og Metall har gått inn for — og som LOs handlingsprogram går inn for å gjennomføre — fastlønnsavtaler med produktivitet. Resultatet vil da bli at dette blir det eneste som blir målt når det gjelder lønnsglidning, noe jeg finner ganske betenkelig.

Jeg skulle derfor ønske at LO-formannen kunne gi til kjenne et noe klarere syn på dette. Vi i Jern og Metall må jobbe innenfor et mønster hvor spørsmålet om produktivitet er meget sentralt. Jeg synes derfor det er rart at folk innen det offentlige skal ha dette helt automatisk uten å bli gransket i den grad industrien blir når det gjelder produktivitet. Det burde settes et mål for produktivitet også innen den offentlige virksomhet. Når det gjelder prisutviklingen, skal en kanskje ikke vente at man innenfor den private sektor holder igjen når stat og kommune går foran med store avgiftsøkninger. En stortingsrepresentant fortalte meg at hvis man i inntektsgruppen 75—80 000 kroner i året skulle få 2000 kroner i tillegg netto, ville det koste en bedrift 23 000 kroner. Hvis det er riktig, hvor blir det da av de 21 000?

I forbindelse med 5 ukers ferie kontra lavere pensjonsalder har det vært gitt uttrykk for at man kanskje skulle prioritere lavere pensjonsalder i stedet for 5 ukers ferie. Imidlertid er vel dette et spørsmål som ble prioritert på Kongressen i 1977, hvor

det ble besluttet å prioritere den femte ferieuken. Spørsmålet om lavere pensjonsalder er blitt godt mottatt ute, og mange ser fram til en slik løsning som LO har nevnt.

Etter mitt skjønn er Sekretariatets forslag til «mini-oppgjør» brukbart, under forutsetning av at man får forståelse for hvordan spørsmålet om lønnsglidning skal behandles.

Jan Balstad, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund: — Jeg vil utdype noe mer det Tron Strand sa, og starte med de punktene som står innledningsvis i forslaget fra Sekretariatet og som jeg synes vi kanskje hopper litt for lett over de viktigste sidene av. Opprettholdelse av full sysselsetting er bl.a. noe som ikke kommer seilende på ei fjøl. Betydningen av inflasjonen, ikke minst av fordelingsmessig karakter, er etter mitt skjønn noe vi er altfor lite opptatt av.

Konkurransesevnen er også et annet moment som i liten grad blir berørt i debatten.

Det er helt åpenbart at det er en helt klar sammenheng mellom sysselsettingsspørsmålet, inflasjonen, prisstigningen og konkurransesevnen. Tenk på hva f.eks. 15 prosent prisstigning vil bety for konkurransesevnen, investeringene i industrien, og ikke minst sysselsettingen. Det jeg vil fram til er at inflasjonen og den prisstigning vi nå kan se konturene av, er en alvorlig utfordring til de tre momentene som er nevnt før spørsmålet om opprettholdelse av kjøpekraft og lavlønnsprofil.

I tillegg til de tallene Tron Strand nevnte, bør vi kanskje stille oss spørsmålet om hvordan høytlønnsgruppene i vårt land tenker. Jo, når de går til forhandlingsbordet, skal de først eliminere effekten av fagbevegelsens lavlønnsprofil, og deretter skal de utjevne effekten av det progressive skattesystemet. Derfor har det blitt slik at for at man skal få en slik kjøpekraftheving som Strand var inne på, må en opp i over 20 000 kroner.

Da momsen ble innført i 1971 var det 25 000 arbeidstakere i Norge som ble berørt av det progressive skattesystemet. Før det nye skatteforslaget nå, var det 640 000. Og hvis de 25 000 var sure dengang, så kan det vel tenkes at 640 000 er sure nå.

Vi som sitter her representerer ca. en tredjedel av de yrkesaktive. Skal vi kunne videreføre en lavlønnsprofil og en solidarisk lønnspolitikk, må vi etter mitt skjønn ha faglig makt, — noe som betyr at vi i årene framover må ha tilslutning av betydelig større grupper. Vi må også ha politisk makt, dvs. venner i Regjeringen. Vår tariffpolitikk må derfor etter mitt

skjønn ikke bare være uttrykk for ønsker, men være forankret i virkelighetens verden.

Vi bør nå gjennomdrøfte vår tariffpolitikk i hele dens bredde, slik at vi kommer ut av en slik debatt med en mer presis diskusjon.

Bjarne Ingsøy, Norsk Tjenestemannslag: — Jeg er enig med Bente Wilmar i at materiellet burde ha vært sendt ut på forhånd. Hvis man mener at denne forsamlingen skal bidra med sine synspunkter, bør man sette forsamlingen i best mulig stand til å gjøre det. Sekretariatet bør nå ta dette alvorlig. Det burde også ha vært lagt fram et kort sammendrag med hovedsynspunktene som kunne ha spesiell betydning for det vi drøfter.

Jeg har ellers ikke vanskelig for å slutte meg til de fire hovedmålsettingene på første side. Det jeg imidlertid vil nevne noe om, står på side 4 om at hvis de lønnsmessige forutsetninger ikke blir oppfylt osv. Man snakker om solidaritet mellom lønnstakerne, men vi må nå snakke om solidaritet i samfunnet. Det er jo ikke mellom høyt- og lavtlønte klasseforskjellen går, men mellom dem som skatter og dem som ikke skatter. Dette bør nå LO sette i fokus og gjøre noe med. Jeg tenker bl.a. på de investeringsmuligheter som foreligger for folk som kan utnytte lånemulighetene og tjene millioner, samtidig som de er null-skatteyttere. Det er merkelig at det går år etter år uten at vi får en endring på dette. Jeg synes derfor det er dér hovedframstøtet burde settes inn. Det ligger kanskje noe på siden av selve lønnsoppgjøret, men jeg tror at LO i sitt faglig/politiske samarbeid med Arbeiderpartiet bør vie dette stor interesse.

Saken er at man kan dele folk inn i to grupper — de som er dumme og sparer, og de som investerer og tjener. I den anledning vil jeg nevne et eksempel jeg hørte i går: En arbeidsmann som i 1974 bestemte seg for en bil til 40 000 kroner og sparte 10 000 i fire år, ville etter fire år måtte betale 60 000 kroner for bilen. Han måtte derfor spare tre år til — for innen han hadde spart dette ville bilen med renter koste 75 000 kroner. Hvis han derimot ikke sparte, men gikk i banken og lånte 40 000 til 25 prosent rente, ville han kunne få bilen med en gang, og etter fire år ville han ha betalt bilen med 64 000 kroner, hvorav 12 400 kroner kan trekkes fra på skatten. Dermed vil han med en gang få en bil til 52 000 kroner, mens han om sju

år får en bil til 75 000 kroner. Dette er et helt konkret eksempel.

Det jeg vil si med dette er at nå må vi angripe kapitalkrefte og de som virkelig investerte i luksus og blir rike av det.

...

Dirigenten konstaterte deretter at debatten var avsluttet, og ga ordet til LOs formann, *Tor Halvorsen*, for kommentarer til innleggene:

Tor Halvorsen: — Jeg vil først takke for en god og innholdsrik debatt om de aktuelle problemer vi står foran. Prinsipielt vil jeg få gi uttrykk for at det ikke er noen i Sekretariatet som har stemt imot forslaget til vedtak, men Kolstad ba om å få kommentere visse sider av forslaget på representantskapsmøtet her i dag.

Jeg tror ingen er uenig i et ønske om å få til en forenkling på alle områder. Det er nødvendig med en forenkling på LOs plan i forhandlingene, det er nødvendig med en forenkling av det som foregår i forbundene, og kanskje også en forenkling av det som foregår på den enkelte bedrift. Men vi skal heller aldri glemme at ved forhandlingene er det i hvert fall minst to parter som må være med og få til den forenklingen som da er nødvendig. Det bør ikke være noen tvil om at dette er en prioritert målsetting.

En del av deltakerne i debatten var inne på lavtlønnsprofilen. Jeg håper at jeg i mitt innlegg fikk presisert at det er, og må være, en prioritert oppgave å føre videre den solidariske lønnspolitikken. Og skal vi gjøre det, må vi selvfølgelig også utvikle dette i konkret handling i tilknytning til forslaget. Dette må være en viktig del av det som Sekretariatet skal gjøre når de skal utforme det endelige forslag. Jeg tror den saken skulle være i gode hender, men det er viktig å ha alle tall på bordet før man fastsetter dette endelig.

En rekke har naturlig nok også nevnt prisproblemene. Her står vi overfor den vanskeligste og største utfordringen både for den faglige og politiske arbeiderbevegelse. I den anledning vil jeg vise til det som er nedfelt i forslaget under VII, punkt c. Jeg tror vi overfor myndighetene må understreke og kreve de nødvendige garantier når vi konkret utarbeider et forslag på bakgrunn av en spesiell prisstigningsprognose som vi her gjør.

Arne Hasla var inne på en sak som kanskje ligger noe utenfor temaet for dette møtet, men som jeg vet opptar mange —

bedriftsdemokratiet. Det ble spurt om hva som er LOs opplegg. Sekretariatet har vedtatt en klar uttalelse på dette område, og vi legger opp til at vi i februar måned skal ha konferanser i alle fylker, hvor vi innkaller plasstillitsmenn for å gjennomdrøfte denne situasjonen. Vi er innstilt på å føre dette videre via Kongressens arbeid, og har også klare målsettinger i vårt Handlingsprogram i tilknytning til dette.

Yngvar Helle tok også opp et spørsmål som opptar mange. Det gjelder hele den sosiale profil, vår rentepolitikk — og det gjelder ikke minst vår sosiale boligpolitikk. Dette er helt sentrale punkter i det nye Handlingsprogrammet som Sekretariatet nå behandler. Jeg kan love dere at i Sekretariatets forslag, som skal legges fram for Kongressen, vil det være klare synspunkter og målsettinger på disse punkter. Jeg håper derfor at forslaget om dette kan oversendes Sekretariatet, og ses i forbindelse med Handlingsprogrammet. Det er vel der det i realiteten hører hjemme.

Jeg er enig med John Borgen i at det blir et vanskelig oppgjør. Det understreker nødvendigheten og viktigheten av at vi har en bred enighet bak oss når vi går til forhandlinger, både overfor den private, kommunale og statlige sektor. Her ligger selvfølgelig Representantskapets ansvar å vise tyngde bak det forslaget og de målsettinger vi her trekker opp.

Rolf Frøysland tok opp spørsmålet om det er nødvendig å ta med i dette forslaget punktet om garantibestemmelse på 85 prosent? Det er riktig at det var en del av Riksmeklingsmannens forslag, og er en realitet som skal settes ut i livet 1. oktober 1981. Imidlertid har bakgrunnen for at vi gjorde det vært noe ulike oppfatninger om praktiseringen. Det jeg kan si er at dersom vi skal ha noe om det, er det helt nødvendig at det står slik det står. Men hvorvidt vi kan ta det bort, er absolutt en ting som kan diskuteres. Vi kan ta som en selvfølge at dette er en realitet som skal settes ut i livet 1. oktober 1981.

Finn Nilsen ga uttrykk for hvordan forslaget fra Sekretariatet var å forstå, og jeg kan bare understreke at det også er vår forståelse og fortolkning. Det er dét vi kommer til å arbeide etter.

Bente Wilmar tok opp spørsmålet om Beregningsutvalgets tall. Beregningsutvalget har tatt utgangspunkt i en prisstigning etter den gamle beregning på 10,2 prosent, og etter den nye på 10,9 prosent, og en lønnsutvikling for 1980 på 9 prosent. Det er disse tall som medfører at man har stabilisert kjøpekraften.

Utgangspunktet var 9,5 prosent i prisstigning og 8 prosent i lønnsutvikling.

Tron Strand var inne på forenkling og tok også opp spørsmålet om lønnsglidning, og at dette ikke var nevnt i Sekretariatets forslag. Nei, det er helt bevisst at det ikke er gjort. Vi vil og skal ikke i dag konstatere at vi skal i forhandling om et lønnsglidningstak. Vi vil først se de endelige tall.

Vi vet hvor forpliktelsene ligger ved Riksmeklingsmannens forslag, men å forutsi det i et vedtak her mener vi er galt. På den annen side fant jeg det riktig i innledningen å gi uttrykk for de synspunkter som det er naturlig å legge til grunn i debatten, dersom vi skulle komme i den situasjonen at vi skal drøfte dette. Som jeg nevnte, er det nedsatt et statistikkutvalg som skal arbeide ut fra de synspunkter og forutsetninger jeg har nevnt. Det er dét som bør gjøres i denne omgang. Ellers er det vel kjent at fagbevegelsen alltid har gitt uttrykk for at en lønnsglidning som er knyttet til produktivitetsutvikling er en sunn og riktig lønnsglidning, som både samfunnet og vi nyter godt av.

Jeg har ikke registrert at noen har gått imot de hovedprinsipper som ligger i Sekretariatets forslag, og det er vel egentlig også Representantskapets oppgave å trekke opp hovedprinsippene vi skal forhandle om, både for den private, statlige og kommunale sektor. Derfor er det etter mitt syn naturlig og riktig at Representantskapet gir sin tilslutning til forslaget slik det er, og at de forslag som er fremmet som har med selve utformingen av kravene å gjøre, blir oversendt Sekretariatet og er med i Sekretariatets behandling i forbindelse med den endelige utformingen av kravene.

Steinar Eidsvig pekte på det ansvar og vanskelighetene Representantskapet vil stå overfor dersom vi ved neste korsvei skulle ha en regjering med en annen farge, og med en helt annen økonomisk målsetting enn den vi har i dag.

Jeg synes det er meget betimelig nettopp å ta opp dette spørsmålet, fordi det er nettopp her det understrekes at på dette punktet har både Representantskapet og den kommende kongress et vesentlig ansvar for det som skal skje framover. Vi har alle en oppgave å løse.

Votering:

Dirigenten, *Leif Haraldseth*, opplyste at det i tillegg til Sekretariatets forslag var innkommet fire forslag. Dirigenten hadde gjennomgått forslagene, og foreslo — ikke minst på

bakgrunn av formannens sluttreplik — at forslagene oversendes Sekretariatet.

Forslagene har følgende ordlyd:

Yngvar Helle foreslo følgende:

«Representantskapet ber Sekretariatet snarest vurdere og fremme følgende krav overfor myndighetene:

1. Generell senkning av rentenivået, samt en sterk senkning av Husbank-renten som igjen gir sosial boligbygging.
2. Snarest styrking av helse- og sosialpolitikken.
3. Styrking av kollektivtrafikken.»

VEDTAK: Det ble enstemmig vedtatt å oversende *Yngvar Helles* forslag til Sekretariatet.

John Borgen, Hedmark, foreslår:

«Myndighetene anmodes om å vurdere på nytt prisregulerende tiltak på viktige forbruksvarer.»

Dirigenten foreslo at også dette forslaget blir oversendt Sekretariatet.

VEDTAK: Dirigentens forslag ble enstemmig vedtatt.

Rolf Frøysland, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund, har foreslått følgende:

«Tilføyelse til VI, punkt 2:

Det må kreves spesielle lavtlønnstillegg for å sikre denne målsetting.»

VEDTAK: Dirigentens forslag om å oversende *Rolf Frøyslands* forslag til Sekretariatet ble enstemmig godkjent.

Dirigenten refererte deretter *Walter Kolstads* forslag, som *Kolstad* selv antydte skulle gå til Sekretariatet. Forslaget lyder som følger:

«Representantskapet gir Sekretariatet i oppdrag å utforme tariffkravets punkt 1, første avsnitt, således at det gjenspeiler samme oppbygning som for stat og kommune i punkt 1, annet avsnitt.

I denne utforming skal det bl. a. tas hensyn til lønnsutviklingen innen de enkelte grupper i 1980.»

Walter Kolstad, Sekretariatet, ba om ordet til sitt forslag.

— Jeg skal ikke diskutere med formannen om formaliteter i Sekretariatet, men jeg vil gjerne understreke at jeg to ganger distanserte meg fra punkt 1. Det bør også understrekes at formell avstemning ikke skjedde, idet formannen anså det som unødvendig. Jeg vil imidlertid ved et senere høve sørge for formell avstemning i slike saker, hvis det måtte bli nødvendig.

Jeg har registrert at de fleste som har tatt ordet i denne saken har gått inn for at vi må søke å få til lavtlønnstillegg, eller etterslepstillegg, også i den private sektor ved vår oppgjøret. Så vidt jeg kunne oppfatte det lå dette også i *Finn Nilsens* innlegg. Men det står ikke direkte på papiret, og jeg kan derfor ikke forstå at mitt forslag — som innebærer akkurat dette — ikke kan bli vedtatt her. Jeg henviser til ordlyden som peker på formuleringene når det gjelder den offentlige sektor, som i realiteten sier akkurat det samme. Det er kanskje igjen et spørsmål om vi skal kalle en spade for en spade, slik at folk forstår hva vi snakker om.

Når det gjelder oversendelse til Sekretariatet, ja. Men hvem er det som har utferdiget det som foreligger som Sekretariatets forslag — et forslag som egentlig er mot 1 stemme?

Jeg kunne tenke meg at forslaget sendes tilbake til Sekretariatet, med Representantskapets anbefaling. Hvis ikke, ønsker jeg en realitetsvotering på det.

Einar Hysvær, Sekretariatet, ba om ordet og spurte hvorfor man ikke kunne fremme et konkret krav, og at det kunne gått klart fram i Sekretariatets forslag til vedtak at det skal reises spesielle krav om lavtlønnstillegg, slik det ble gjort i 1977. Jeg har fått opplyst i Sekretariatet og også her i dag — både ved formannens og *Finn Nilsens* innlegg — at man egentlig mener at ved at Sekretariatet får fullmakt til å utforme mer spesifiserte tariffkrav, så vil man blant annet vurdere dette spørsmålet.

Jeg kan for så vidt godt tenke meg å slutte meg til forslaget om at dette oversendes Sekretariatet, med den fullmakten. Men jeg vil også her ta et klart standpunkt til at jeg synes vi burde ha reist krav — noe jeg også kommer til å ta opp i Sekretariatet. Vi bør reise krav om spesielle lavtlønnstillegg.

Dirigenten opprettholdt sitt forslag om at saken oversendes Sekretariatet, noe som selvfølgelig betyr at saken vil bli behandlet i Sekretariatet, men uten at Representantskapet har tatt noe reelt standpunkt til problemstillingen.

VEDTAK: Det ble mot 10 stemmer vedtatt å oversende forslaget til Sekretariatet.

Dirigenten foreslo deretter at man satte Sekretariatets forslag under votering.

VEDTAK: Sekretariatets forslag i forbindelse med Tariffrevisjonen 1981 ble enstemmig vedtatt.

AVSLUTNING

Dirigenten ga til slutt ordet til LO-formannen, *Tor Halvorsen*, som takket for debatten og de vedtak som er fattet.

— Jeg understreker det riktige og viktige i at vi har solide vedtak bak oss når vi går i vanskelige forhandlinger. Jeg vil også gjerne understreke det som ligger i Riksmeklingsmannens forslag — at det også er denne forsamling som skal ta stilling til det forslag vi forhåpentligvis kommer fram til. Representantskapet må derfor være rede til på relativt kort varsel å bli innkalt for å drøfte resultatet av forhandlingene. Han ba Representantskapets medlemmer om å ta en hilsen med hjem til alle.

Møtet sluttet kl. 15.45.

NAVNELISTE

Følgende representanter møtte:

Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer:

Arne Aasvisted, Oslo, og Olav Markussen, Greåker.

Norsk Arbeidsmandsforbund:

Harald Øveraas, Ole Bergsrønning, Løkken Verk, Alf Johansen, Brøstadbotn, Åge Kristiansen, Furnes, Kjell A. Hauger, Reidun Johansen, Moss.

Norges Befalsforbund:

Theodor Theodorsen, Oslo.

Bekledningsarbeiderforbundet:

Anders Brevik, Arne K. Myklebust, Dale i Sunnfjord, og Ingeborg Jacobsen, Drammen.

Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund:

Kjell Martinsen, Oslo, Villy Jacobsen, Oslo, Knut Mansås, Oslo, Willie Kristensen, Oslo, Lars Eide, Haugesund, og Randolph Vikan, Bangsund.

Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund:

Kåre Haga, Oslo, Gunnar Grimnes, Oslo, Gunnar Andersen, Oslo, og John Erik Eriksen, Halden.

Norsk Fengselstjenestemannsforbund:

Reidar Albertsen, Sofiemyr.

Norsk Grafisk Forbund:

Per Thorkildsen, Oslo, Kåre Eriksen, Oslo, og Kjell Christoffersen, Horten.

Norsk Gullsmedarbeiderforbund:

Kåre Dalberg, Oslo.

Handel og Kontor i Norge:

Sidsel Bauck, Oslo, Hilmar Olsen, Gjøvik, Anne-Grethe Hansen, Kirkenes, Nils Sivertsen, Oslo, Odd Brandhaug, Inger Johanne Johansen, Vågsbygd.

Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet:

Martin Tveiten, Bergen, og Arne Løken, Oslo.

Norsk Jernbaneforbund:

Leif Thue, Oslo, Jan Johansen, Narvik, Ove Dalsheim, Trondheim, og Kristen Bjørø, Melhus.

Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund:

Jan Balstad, Oslo, Flemming Christensen, Jersøy, Sverre Eriksen, Tønsberg, Finn Andersen, Oslo, Steinar Eidsvik, Hagavik, Einar Andersen, Holum, og Gunvor Løver, Kongsberg.

Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund:

Olav Støylen, Oslo, Olav Kjøbstad, Oslo, Henning Måredal, Høyanger, Helge Paulsen, Aspelund, Erling Ask, Vestfossen, Olav Fjærestad, Bergen, og Anna Låg, Vestfossen.

Norsk Kommuneforbund:

Torger Oxholm, Oslo, Else Moe, Oslo, Reidar Karlsen, Øverbygd, Kåre B. Strandlie, Reinsvoll, Gunner Bertelsen, Gressvik, og Edel Myhre, Trondheim.

Lensmannsetatens Landslag:

Roald Tønnes, Oslo.

Norsk Lokomotivmannsforbund:

Gunnar Tønder, Lørenskog.

Norsk Musikerforbund:

Sigurd Lønseth, Oslo.

Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund:

Rolf Frøysland, Oslo, Ruth Kolstad, Oslo, Erling Berg, Honningsvåg, Svein Fjellheim, Stavanger, og Rolf Svestad, Flatåsen.

Norsk Papirindustriarbeiderforbund:

Arne Marthinsen, Oslo, Torger Seland, Skien, og Oddvar Amundsen, Grålum.

Postfolkenes Fellesforbund:

Gunnar Solvang, Den norske Postorganisasjon, Anders Renolen, Den norske Postorganisasjon, og Erling Sandvig, Norsk Postforbund.

Norsk Sjømannsforbund:

Kåre Kristoffersen, Oslo, Kaare Kjæraas, Sandefjord, Bernt Midtbø, Bergen, Olav Bjørklund, Tromsø, og Willy Syversen, Fredrikstad.

Norsk Skog- og Landarbeiderforbund:

Magne Johannessen, Oslo.

Norsk Sosionomforbund:

Bente Wilmar, Oslo.

Telefolkenes Fellesforbund:

Ove Ragnar, Norsk Tele Tjeneste Forbund, og Viggo Kristiansen, Telegrafmennesenes Landsforbund.

Norsk Tjenestemannslag:

Johnny Jacobsen, Oslo, Bjarne Ingsøy, Oslo, Håkon Holgernes, Landås, Mons Erik Holtbakk, Røyken, Wera Ebeltoft, Arendal, og Kari Pedersen, Oslo.

Norsk Transportarbeiderforbund:

Arne Hermansen, Oslo, Ole Foshaug, Bakkehaug, og Odd Bach, Oslo.

Norsk Treindustriarbeiderforbund:

Anton Solheim, Oslo.

FYLKENES REPRESENTANTER:

Akershus Fylke:

Odd M. Lundquist.

Rogaland Fylke:

Johnny Håkon Mageland.

Aust-Agder Fylke:

Arne Hasla.

Sogn og Fjordane Fylke:

Kåre Bruflat.

Buskerud Fylke:

Nils Rønning.

Telemark Fylke:

Torolf Mathisen.

Finnmark Fylke:

Ulf Lorentzen.

Troms Fylke:

Sigmund Lorentsen.

Hedmark Fylke:

John Borgen.

Nord-Trøndelag Fylke:

Svein Edvardsen.

Hordaland Fylke:

Yngvar Helle.

Sør-Trøndelag Fylke:

Kåre Rasmussen.

Møre og Romsdal Fylke:

Dagfinn Aam.

Vest-Agder Fylke:

Nils Haaland.

Nordland Fylke:

Liv Johansen.

Vestfold Fylke:

Harry Larsen.

Oppland Fylke:

Tron Strand.

Oslo Fylke:

Ivar Ødegaard.

Østfold Fylke:

Edgar Hultberg.

Sekretariatet:

Tor Halvorsen, Leif Haraldseth, Svein-Erik Oxholm, Liv Buck, Finn Nilsen, Arne Born, Einar Hysvær, Walter Kolstad, Roar Helgesen, Else Ørbæk, Eivind Strømmen, Sverre Kortvedt og Arild Kalvik.

Varamenn til Sekretariatet:

Ole Knapp, Yngve Hågensen, Wilhelm Thoresen. (Disse møter som varamenn for formann, nestformann, hovedkasserer og 1. sekretær.) Rolf Hauge, Olaf Axelsen, Nils H. Johannessen, Odd Isaksen, Dagfinn Habberstad, Svein Morgenlien, Ole Flesvig (observatør inntil suppleringsvalg er foretatt) og Kåre Hansen (observatør inntil suppleringsvalg er foretatt).

Observatør:

Jan Balstad.

Statstjenestemannskartellet:

Albert Uglem.

LOs Kvinnesekretær:

Evy Buverud Pedersen.

Fagorganisasjonens Funksjonærgruppe:

Inger Halvorsen.

Revisjonsutvalget:

Harry Jørgensen, Jens Torp og Storm Lundberg.

DISTRIKTSKONTORENE:

LOs Distriktskontor i Arendal:

Arild Stokken.

LOs Distriktskontor i Bergen:

Olav Lerø og Rolf Solberg Thorsen.

LOs Distriktskontor i Bodø:

Odd M. Bakkejord.

LOs Distriktskontor i Drammen:

Thorbjørn Hagen.

LOs Distriktskontor i Førde:

John Bjarne Hjelmeland.

LOs Distriktskontor i Gjøvik:

Roar Løver.

LOs Distriktskontor i Hamar:

Aage Søgård.

LOs Distriktsskontor i Kirkenes:

Leif Laurila.

LOs Distriktsskontor i Kristiansand:

Gudmund Gyberg.

LOs Distriktsskontor i Molde:

Johnny Røed.

LOs Distriktsskontor for Oslo og Akershus:

Øivind Hvattum.

LOs Distriktsskontor i Porsgrunn:

Harald E. Olsen og Gerhard Lunde Larsen.

LOs Distriktsskontor i Sarpsborg:

Rolf-Thore Hildebrandt.

LOs Distriktsskontor i Stavanger:

Erling Høiland.

LOs Distriktsskontor i Tromsø:

Svein Rasmussen.

LOs Distriktsskontor i Trondheim:

Rikhard Haugen og Kjell Flønes.

LOs Administrasjon:

Egil Ahlsen, Gunnar Andersen, Tor Harald Berg, Artur Bruflat, Lars Buer, Johan-Ludvik Carlsen, Karl Nandrup Dahl, Knut Endreson, Sverre Englund, Svein Fjæstad, Arne Furuhråten, Rune Gerhardsen, Øistein Gulbrandsen, Ragnhild Hagen, Steinar Halvorsen, Thorleif Holth, Bjørn Kolby, Arnulf Leirpoll, Kjell Lien, Knut Nilsen, Mirjam Nordahl, Børre Pettersen, Stein Reegård, Odd Harald Røst, Kaare Sandegren, Arne G. Strangel, Jan B. M. Strømme, Eidar Trulsen, Richard Trælne, Vesla Vetlesen og Kai Aagaard.

OBSERVATØRER:

Norsk Barnevernpedagogforbund:

Lise Grette.

Samarbeidskomiteen DNA—LO:

Odvar Nordli, Gro Harlem Brundtland, Ivar Leveraas og Trygve Bratteli.

SPESIELT INNBUDTE:

Thorleif Andresen og Thor Andreassen.

Referent:

Berit Henriksen.

